

Euroopa
Komisjon

PANORAMA

Tähelepanu keskmes on regionaal- ja linnapoliitika

TALV 2019 / nr 71

**Portugali
tegevuskava
seab esikohale
majanduskasvu
ja kestlikkuse**

PIIRIÜLENE
KOOSTÖÖ TUGEVDAB
INTERREGI PERET

KODANIKUD
LIITUVAD EUROOPA
PIIRKONDADE JA
LINNADE NÄDALA
ARUTELUGA

Regionaal- ja
linnapoliitika

PANORAMA

SISUKORD

JUHTKIRI: Elisa Ferreira, Euroopa Komisjoni ühtekuuluvuspoliitika ja reformide volinik.....	3
STRATEEGILINE ARUANNE – ESIF soodustab sotsiaal-majanduslikku lähenemist, vastupanuvõimet ja territoriaalset ühtekuuluvust.....	4
ENI CBC – Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi piiriüleised koostööprogrammid ühendavad jõud.....	6
FI CAMPUS 2019 – tutvustab Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite rahastatud projekte.....	12
PORTUGAL – ülevaade riigi praegustest ja edaspidistest poliitilistest prioriteetidest, sh kestlikkus ja kliimamuutus, ning neid toetavatest programmide ja projektidest.....	16
OMA SÕNADEGA – avaliku ja erasektori kaasinvesteeringuvahendite kasutamine Euroopa majanduse hoogustamiseks; Portugali Lissaboni ja Tejo oru piirkonna ringmajanduskava.....	26
EUROOPA PIIRKONDADE JA LINNADE NÄDAL – tagasivaade 2019. aasta üritusele, kus oli rekordiline arv osalejaid seminaridel, aruteludel ja näitustel, ning REGIOSTARSi auhindadele.....	28
LÜHIUUDISED	33
YOUTH4REGIONS – mõttevahetus Hispaania kodanikega ELi poolt rahastamisest Córdoba ja digitaalse lõhe ületamisest Hispaania Ávila linnas.....	34
ANDMEPUNKT – piirkondliku konkurentsivõime näitaja riigisisene teave näitab ELis laialdasi erinevusi.....	38
KAARDID – hinnang Euroopa juurdepääsetavusele suurte teedevõrkude kaudu.....	40
INTERREG VOLUNTEER YOUTH – edusammud Sitsiilia Etna mäe ümbritseval raudteel.....	42
PROJEKTID – Tšehhi, Hispaania, Ungari, Prantsusmaa ja Belgia edukate projektide kirjeldused.....	43

9

13

23

29

36

42

JUHTKIRI

Ühtegi piirkonda ega inimest ei jäeta maha

Feliz Ano Novo e uma calorosa saudação aos leitores da revista Panorama! Mul on hea meel teid oma emakeeles tervitada ja soovida head 2020. aastat.

Minu huvi Euroopa ja regionaalpoliitika vastu on sügavalt seotud minu elukäiguga. Kasvasin üles diktatuuri all ning Euroopa oli ja on minu jaoks alati lootuse, demokraatia ja vabaduse sümbol. Üliõpilasena keskendusin regionaalpoliitikale ja Euroopa integratsioonile. Noore majandusteadlasena tegelesin üle kümne aasta piirkondliku arengu teemadega.

Hiljem osalesin planeerimisministrina aastate 2000–2006 finantsraamistiku läbirääkimistes. Euroopa Parlamendi ja seejärel keskpanga liikmena tegelesin majandus- ja rahaliidu süvendamise kesksete majandusküsimustega.

Need erinevad kogemused aitasid mul mõista, kui võrd tihedalt on need erinevad poliitikavaldkonnad omavahel seotud ja kui tähtis on hoida ühtekuuluvust kui aluspõhimõtet Euroopa projekti keskmes.

See on nüüd asjakohasem kui kunagi varem. Üleilmastumine, digimurrang ja kliimamuutus on väljakutsed, millele Euroopa peab kollektiivselt vastu astuma. Need kujutavad endast võimalusi meie majandusmudeli taaslähtestamiseks ning õiglasema ja jõukama ühiskonna rajamiseks. Need muutused tekitavad siiski muret ja ärevust paljudes meie piirkondades.

Minu eesmärk on kõigi teiega koos hoolitseda, et me haaramenendest võimalustest kinni, viime läbi vajalikud reformid rohelisema, omavahel ühendatud ja digitaalse majanduseni jõudmiseks ja, mis kõige tähtsam, pakume õiget abi neile, keda see üleminek rohkem puudutab.

Kommunikatsioon peab samuti prioriteediks jääma. Ehkki see poliitika on andnud niivõrd palju nii paljudele inimestele, ei tunnustata seda siiski piisavalt. Tahan käia piirkondades, et mõista kohalikke muresid ja püüdlusi, julgustada projekte kiiremini ja paremini rakendama ning anda kogukondadele teada, et nad on tähtsad.

Praegused proovikivid nõuavad, et tegutseksime söakalt ühtekuuluvuse edendamisel, teeksime resoluutselt vajalikke reforme ja tagaksime otsusekindlalt, et ühtegi inimest ega piirkonda ei jäetaks maha. Teeme üheskoos, mida selleks vaja! ■

Elisa Ferreira

Euroopa Komisjoni ühtekuuluvuspoliitika ja reformide volinik

Strateegiline aruanne – Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid investeerivad arukasse, kestlikku ja kaasavasse majanduskasvu kõigis ELi piirkondades

Liikmesriigid tunnistavad oma viimastes eduaruannetes Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide otsustavat tähtsust keskkonna, majanduslike ja sotsiaalsete muutustega tegelemisel ning kestliku tuleviku jaoks vajalike reformide kehtestamisel.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide (ESIF) hulka kuuluvad Ühtekuuluvusfond, Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), Euroopa Sotsiaalfond (ESF), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF). Nende põhieesmärk on soodustada kestvat sotsiaal-majanduslikku lähenemist, vastupanuvõimet ja territoriaalset ühtekuuluvust.

2018. aastal tegid ligikaudu 460 miljardi eurose eelarvega (üle 643 miljardi euro koos riikliku kaasrahastamisega) Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid komisjoni ja liikmesriikide ühise juhtimise abil kriitilise massiga investeringuid ELi prio-

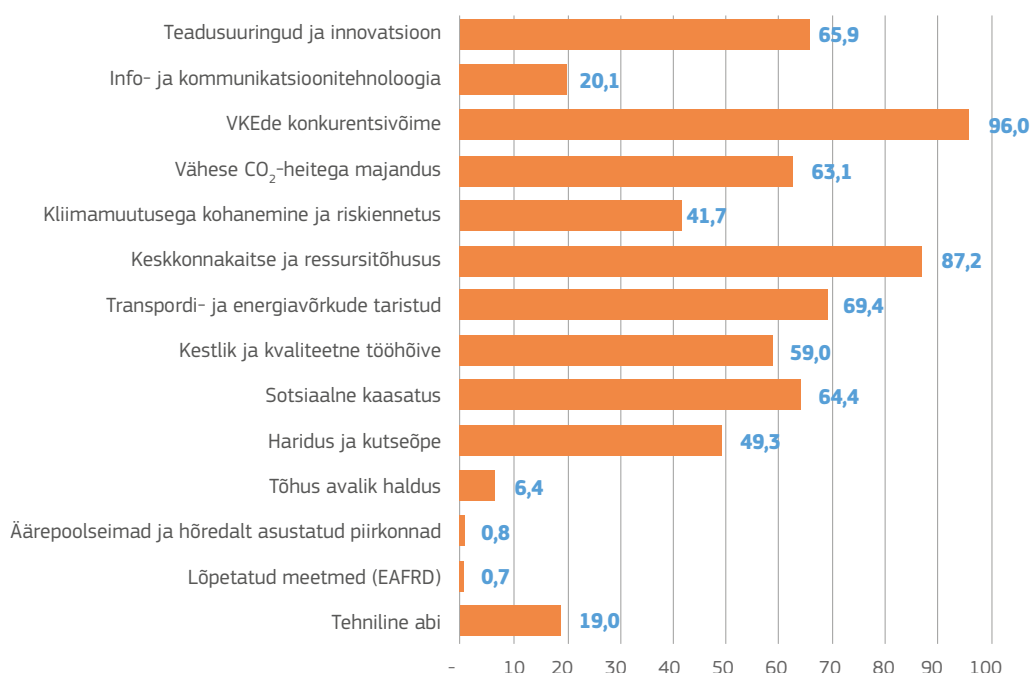
riteetsetesse valdkondadesse. Nende investeringutega täiendatakse reaalmajanduse vajadusi, toetades töökohtade loomist, majanduskasvu ja investeerimist ning tugevdades ühtset turgu, energialiitu ja majanduslikku lähenemist.

17. detsembril avaldas komisjon 2019. aasta strateegiaaruande Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise kohta, milles antakse liikmesriikide eduaruannete põhjal üksikasjalikku ja uuendatud teavet 2014.–2020. aasta ESIFI programmide rakendamise kohta 2018. aasta lõpu seisuga. Selleks ajaks oli eraldatud 72% Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide saadaolevatest vahenditest.

Selles aruandes ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide avatud andmete platvormil (<https://cohesiondata.ec.europa.eu>) on põhjalik ülevaade edusammudest kõigis temaatilistes valdkondades. ■

LISATEAVE

<https://europa.eu/!uD83tU>

Juba rahastatud projektidel on kasvav mõju põhilistes poliitikavaldkondades

- Toetatakse üle 1,6 miljoni ettevõtte, sh põllumajanduses.
- Toetust saavates ettevõtetes luuakse 300 000 uut töökohta.
- 26 miljonit inimest on saanud abi koolituse ja hariduse saamisel või töökoha otsimisel.
- 8,3 miljonil leibkonnal on juurdepääs paremale lairibaühendusele.
- Ehitatakse või rekonstrueeritakse üle 3900 km raudteeliine.
- 60 miljonit inimest saavad kasu käsilolevatest tervishoiusektori projektidest.

Praegune poliitiline suunitlus ja selle kohanev raamistik võimaldavad Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidel anda suure panuse uute ja tekkivate probleemide lahendamisele. Enamik rahastamisvaldkondi toetavad juba ÜRO säästva arengu eesmärged, kliimamuutusega kohanemise ja riskivähendamismeetmeid ning seda suunitlust saab Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondides vastavalt vajadusele tugevdada.

Prioriteetid ja saavutused

2014.–2020. aasta programmitöö perioodi algusest on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid suunatud sotsiaal-majandusliku lähenemise, vastupanuvõime ja territoriaalse ühtekuuluvuse saavutamisele, aidates lahendada praeguseid ja tekkivaid probleeme ning rajades ELi kestliku tuleviku vundamenti.

Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF):

ERFi raames toetatud projektid on aidanud anda uut hoogu sellistele valdkondadele nagu teadusuuringud ja innovatsioon, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning VKEde konkurentsivõime. Selle tulemusel luuakse 300 000 uut töökohta, 20 000

teadlast saavad toetust ja üle 8 miljoni majapidamise saavad lairibavõrgule parema juurdepääsu võimaluse.

Ühtekuuluvusfond: Ühtekuuluvusfondi projektid on aidanud keskkonna ja transpordi alal suurimate arenguvajadustega liikmesriikidel jõuda ELi standardite tasemele. Näiteks on praegu kavandamisel üle 1300 km raudteelõikude rekonstrueerimine ja 275 km uusi või täiustatud metroo- ja trammiliine ning paremat reoveepuhastust pakutakse üle 12,5 miljoni inimese vajadustele vastavas mahus.

Euroopa Sotsiaalfond (ESF): ESFi on jätkuvalt olnud otsustav tähtsus tööhõive, hariduse ja koolituse toetamisel ning vaesuse ja ebavõrdsuse edasisel vähendamisel. Selle mõju näideteks on muuhulgas enam kui 23 miljonit inimest, kes saavad abi oma tööhõivevõimaluste parandamisel,

3,4 miljonit kvalifikatsiooni omandavat inimest ja 2,7 miljonit noort, keda toetatakse noorte tööhõive algatuse raames.

Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD):

EAFRD on olnud katalüsaator, mis on edendanud kestlikku ja uuenduslikku põllumajandust ja metsandust ning aidanud muuta maapiirkondi elujõulisemaks. Näiteks on hooldus- või ümberkorraldamisprojektide kaudu saanud

toetust ala, mis vastab 75%-le ELi kogu mahepõllumajanduse alla kuuluvast alast, ja 130 000 põllumajandusettevõtet saavad abi oma konkurentsivõime parandamiseks.

Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF):

EMKFi projektid on andnud strateegilist võimendavat toetust kalurite üleminekul kestlikule kalapüügile, toetanud kestlikku vesiviljelust ja aidanud rannikuäärsetel kogukondadel edukalt toime tulla. Siiani on kogu ELis rahastatud ligi 34 000 projekti.

Naabrid ühendavad jõud üleilmsete väljakutsete ees

Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi (ENI) piiriülese koostöö kogukonda kuulub sadu tuhandeid inimesi – nii eurooplasi kui ka mitteeurooplasi, kes teevad ELi välispiiride ülest koostööd, et hoogustada tegevust, ergutada majanduskasvu ja jagada teadmisi.

Naabrus- ja ühtekuuluvuspoliitika alusel väljatöötatud kava suundub naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadist regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraati, et veelgi tugevdada koostööd ELi välispiiridel. Kohalikul tasandil on selle eesmärk endiselt luua usaldust ja sidemeid Euroopa Liidu välispiiridel elavate inimeste hulgas ning parandada koostöö kaudu mõlemal pool piire elavate inimeste igapäevast elu. Samuti on selle eesmärk ehitada teid, et ühendada turge ja arendada turismi, toota ringlussevõetud jäätmetest väetisi ja kaitsta ohustatud liike, et anda tagasikäik elurikkuse vähenemisele.

Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi (ENI) piiriülesed koostööprogrammid liituvad 1. jaanuarist 2020 Interregi pere hulgas regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadiga, et suuredada koordineeritust ja saavutada koosmõju teiste territoriaalse koostöö vahenditega.

Programmid hõlmavad 31 riiki, kus on hulganisti erinevaid keeli, kultuure ja eluviise. Sellegipoolest töötavad nad kõik kohalike kogukondade heaks mõlemal pool ELi piiri, et leida ühishendusi ühistele takistustele. Keerulisel ajal on need programmid elav näide sellest, mida koostöö tegelikult tähendab: jätkuvalt piiriüleselt ühendada, jagada ja vahetada.

Ületades piire

Kunagi varem ei ole väljakutsed olnud nii ülemaailmsed, muuhulgas seoses reostuse, kliimamuutuse ja sotsiaalsete pingetega. Kui naaberriigis tekib probleem, puudutab see ka Euroopat ja vastupidi. Vastused kriisidele ei saa küpseda isolatsioonis – ülemaailmsed probleemid ei vaja piiride ületamiseks viisaid.

Piiriülese koostöö programmid ELi välispiiridel annavad tuhandetele organisatsioonidele võimalusi koos tegutseda, vahetada

oma igapäevase tegevuse käigus teadmisi ja oskusi ning saavutada oma piirkondades käegakatsutavaid tulemusi. Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi piiriülese koostöö 15 programmi ulatuvad Soomest ja Venemaast põhjas kuni näiteks Ungari ja Ukrainani idas ning Itaalia, Põhja-Aafrika ja Lähis-Idani lõunas. Need hõlmavad tuhandeid kilomeetreid maa- ja merepiire ning ületavad ühe mere ja kolm merevesikonda miljardi euro suuruse investeeringute kogumahuga 2014.–2020. aasta programmitöö perioodil. Siiani on esitatud üle 4200 taotluse ja rahastatud on ligi 600 projekti. Kohapeal on neil üle 2000 toetusesaaja, vabaühenduse, ülikooli, omavalitsuse ja eraettevõtte – terve väike maailm avalikust ja erasektorist on läinud liikvele, luues usaldust kogukondade vahel.

Võetakse vastu ühiseid eeskirju

„Kui me palju aastaid tagasi alustasime, oli rohkem peegelprojekte – inimesed ühel territooriumil kippusid tegema sama, mida inimesed teisel pool piiri,“ ütles Mathieu Bousquet, naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraadi Gruusia, Moldova piiriülese naabrusüksuse C1 juht. „Aga nüüd teevad toetusesaajad aina rohkem koostööd ühe ühise eesmärgi nimel.“

Koostöö ELi välispiiridel hakkas ilmet võtma juba 2006. aastal. Esimesel programmitöö perioodil (2007–2013) tuli lahendada palju probleeme, kui rahastamisvahendit laiendati, et see hõlmaks kogu naabruspoliitikat, ja esimest korda kohaldati ühiseeskirju.

„Kõik pidid loobuma tuttavatest konkreetsetest rahastamismenetlustest – liikmesriigid ühtekuuluvuspoliitika määrustest ning partnerriigid arenguabi ja tehnilise abi meetoditest,“ selgitas Carlos Bolaños, Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi piiriülese koostöö programmide rakendamise ja haldamise tehnilise toe TESIMI rühma juht. „Praegu võime öelda, et meil on tõeliselt toimiv partnerlus ja programme juhitakse ühiselt. See „omavastutuse tunne“ on koostöö vallas kuidagi ainulaadne ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi piiriülese koostöö algatuse tõeline eelis.“

Otsides teed läbi Euroopa finantskriiside ja piirkondliku segaduse, peavad Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi piiriülese koostöö programmid kindlalt vastu. Esimest programmitöö tsüklit rakendati Euroopa ja naaberriikide sügava

majanduskriisi ajal, kui Süürias võtsid maad konfliktid ja suhted Krimmis olid pingelised. Sidusrühmade pühendumus oli siiski vankumatu ja koostöö ei jäänud üksnes ellu, vaid seda isegi laiendati teiseks programmitöö perioodiks (2014–2020). Praegu hakkab kätte jõudma kolmas periood (2021–2027), millega on juba tööd alustatud. Ehkki selleks kehtestatakse uued eeskirjad, on kogukond valmis taas kord tööle asuma.

„Alustades ei kujutanud me ettegi, et partnerlus kujuneks nii võrdseks ja toetusesaaja partneri poolelt võiks asuda projekti juhtima,“ jätkas Bolaños. „Seda mitte seepärast, et neil ei oleks suutlikkust, vaid lihtsalt Euroopa eeskirjad avaliku sektori raha kasutamise kohta on üsna keerulised ja nendega tuleb end kurssi viia. Praegu oleme teinud selles valdkonnas märkimisväärsed edusamme.“

Tegelikult on Vene Föderatsioon suurima toetusesaajate arvuga riik (siiani 390) ja 30% projektidest on käesoleval ajal partnerriikide organisatsioonide või institutsioonide juhtimisel.

Uued koostööviisid

Kui suured need projektid siis on? Nende rahaline mõõde ulatub 50 000 eurost kuni 3 miljoni euroni. Need on sageli katsealgatused, mis rajavad teed uutele koostöömudelitele erinevates sektorites alates keskkonnakaitsest kuni tehnoloogiasiidni VKEdes heaks ning alates kultuuripärandi taastamisest ja taristute arendamisest kuni avatud turgude ja kestliku turismi soodustamiseni.

„Tervitame soojalt Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi piiriülese koostöö programmide jõudmist regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi alla järgmise aasta alguses. Ootame huviga koostööd naabruspoliitika riikidega tugeva omavastutuse jätkamiseks, kuni valmistame ette programmide järgmist põlvkonda. Tahame ära kasutada 2020. aasta järgseks ajaks pakutud lihtsustusi ja tugevdada seoseid Interregi pere programmide vahel,“ ütles Jean-Pierre Halkin, regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi makropiirkondade, riikide-/piirkondadevahelise koostöö, Interregi ühinemiseelse abi rahastamisvahendi ja laienemise üksuse juht. „Samal ajal on meil 2020. aastal võimalus tähistada taasühinenud perena 30. aastapäeva. 2020 saab kindlasti koostöö aastaks.“

Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi eelmise põlvkonna programmidega on teadmised ja vahendid juba välja töötatud. Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi piiriülese koostöö praegused programmid on jätkuks eelmistele jõupingutustele, andes toeka panuse rikkalike inimsuhete kindlustamise heaks, murdes stereotüüpe ja ajaloolisi eelarvamusi, sest naabrid on tähtsad! Sest koostöö on tähtis! ➤

LISATEAVE

<https://tesim-enicbc.eu/>

ENI CBC programmid

Sõlmitud projektilepingud

- Ungari-Slovakkia-Rumeenia-Ukraina**
www.huskroua-cbc.eu
- Rumeenia-Ukraina**
www.ro-ua.net
- Rumeenia-Moldova Vabariik**
www.ro-md.net
- Musta mere valgala**
www.blacksea-cbc.net
- Itaalia-Tuneesia**
www.italietunisie.eu
- Vahemere valgala**
www.enicbcmcd.eu
- Kolarktika**
www.kolarctic.info
- Karjala**
www.kareliacbc.fi
- Kagu-Soome-Venemaa**
www.sefrcbc.fi
- Eesti-Venemaa**
www.estoniarussia.eu
- Läti-Russia**
www.latruscbc.eu
- Läti-Leedu-Valgevene**
www.eni-cbc.eu/llb
- Leedu-Venemaa**
www.eni-cbc.eu/lr
- Poola-Venemaa**
www.plru.eu
- Poola-Valgevene-Ukraina**
www.pbu2020.eu

Rahastaja Euroopa Liit

Interreg 30 aastat liitumisele

Technical Support to the Implementation and Management of the ENI CBC Programmes in the Partnership Agreements with the Member States

particip

www.tesim-enicbc.eu

Jaauar 2020

Ajalootunnetuse arendamine

Kas tahaksite tunnetada kunsti, ajalugu ja loodust tänapäevase tehnoloogiaga, mis on ühendatud rekonstrueerimise traditsiooniliste ajalooliste meetoditega? Sellisel juhul olge valmis üllatuseks Lätis Alūksne Uue Lossi uues tiibklaveri toas, nuusutage ajaloo hõngu Pavlovski pargis Venemaal või veetke öösel aega koos nahkhiirtega Litene mõisas Lätis.

Partnerid Lätis ja Venemaal koostasid uue „Tunnetusreisi“ projekti „630 versta täis tundeid“ raames, mida rahastatakse Läti-Vene ENI CBC programmi kaudu. Selle projekti eesmärk on luua kohandatud turismikogemus suurejooneliste maastike, mõisaparkide ja losside avastamise käigus Läti ja Venemaa vahelisel piirialal. Turismi sihtkohtade nimestikus on muuhulgas Irboska muuseum-kaitseala, Krāslava ja Lūznava mõis, Sprīvuļi mõisapark ning Arendole, Varakļāni ja Litene mõis. Uus turismimarsruut ulatub Lätis Krāslavast kuni Alūksneni ja jätkub seejärel Venemaal Pavlovskisse Peterburis.

Tuginedes edukale koostööle eelmisel programmitöö perioodil, jätkavad partnerid üheskoos marsruudi edendamist. Samuti keskenduvad nad turismitöötajate kutseoskuste parandamisele, korraldades seminare, näitusi, konverentse ja festivale.

Programmi 720 000 euro suurune kaasrahastamine tugevdab piiriülese ala ajaloolist ja kultuurilist võimekust ning aitab kaasa Läti Vidzeme ja Latgale piirkonna ning Venemaal Pihkva piirkonna ja Peterburgi sotsiaal-majanduslikule arengule.

<http://latruscbc.eu/projects/630-versts-full-of-feelings/>

INNOVATSIOON JA MAJANDUSARENG
VAHEMERE VESIKOND

Veini kõrvalsaadused saavad kosmeetikaks

Mida saab teha viinamarjajääkidega? ELi rahastatud projektis uuritakse selle muutmist toormeks ning kasutamist kosmeetikas või tervisetoodetes.

Vahemere piirkonnas on traditsioonilisel viinamarjasaagil suur uuenduspotentsiaal, mida ei ole veel tulemuslikult rakendatud. Üldiselt tegelevad inimesed viinamarjakasvatuse alal viinamarjade ja veini kvaliteedi parandamisega, mõtlemata sellele, kuidas viinamarjajääke maksimaalselt ära kasutada. Kuna nüüd on selgunud veini kõrvalsaaduste kasulikud omadused, uuritakse projektis BESTMEDGRAPE antioksüdatiivseid, põletikuvastaseid ja neurodegeneratiivsete haiguste vastaseid omadusi. Projekti rakendatakse ENI CBC Vahemere vesikonna programmi raames Itaalias, Tuneesias, Prantsusmaal, Liibanonis ja Jordaania ning projekti juhib Sardiinia autonoomne piirkond Itaalias.

Projekti eesmärk on uurida veini kõrvalsaadusi kui bioaktiivsete ühendite allikat, mille saaks muuta uuenduslikeks kaubanduslikeks farmaatsiatoodeteks. Seetõttu ei väärindata projektiga üksnes viinamarja kui suurepärase Vahemere piirkonna saadust, vaid laiendatakse ka viinamarjade väärtusahelat nanotehnoloogiliste toodete arendamisega. Selle tulemusel saaks hoogustada kohalikku majandust ja luua rohkem tööhõivevõimalusi, vähendades samal ajal veinitootmise mahukatest jääkidest tekkivat keskkonnareostust. ➤

<http://www.enicbcmmed.eu/projects/bestmedgrape>

KESKKOND
MUSTA MERE VESIKOND

Jäätmevabad jõed Musta mere puhtuse heaks

Vähendamine, korduvkasutamine ja ringlussevõtt – kas need kolm võiksid olla tahkete jäätmete osas tee, mis aitaks Musta mere päästa? See on ujuvrügi poolest Euroopa kõige reostatuim meri. Peaaegu kogu praht tuleb kottidest ja pudelitest, mille kannavad merre selle suurimad jõed: Rioni jõgi Gruusias ja Pruti jõgi Moldovas on kaks suurimat Musta mere reostajat sisemaalt. Kui veetase tõuseb, uhuvad jõed kogu oma kallastele (mida kasutatakse sageli ebaseaduslike prügilatena) kogunenud prahi lahti ja kannavad selle merre.

Seepärast on plasti kõrvaldamine jõekallastelt ja ringlussevõtu kaudu käitlemine tähtis viis reostuse vähendamiseks. Selleks on Gruusia, Moldova ja Rumeenia ühendanud jõud projektis „Jäätmevabad jõed Musta mere puhtuse heaks“, et võtta head jäätmekäitluse tavad kasutusele Musta mere vesikonnas asuvate jõgede ümberkaudsetes kogukondades. ENI CBC Musta mere vesikonna programmi (2014–2020) kaudu kasutatakse umbes miljon eurot. et alustada biojätmete kompostimist

Khuthais (Gruusia), elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmete kogumist Unghenis ja plastjäätmete eraldamist tekkekohtades Phothis (Gruusia Vabariik).

Toetudes eelmise projekti tulemustele on uusima projekti eesmärk suurendada kohalikes kogukondades teadlikkust tänapäevastest jäätmekäitlusviisidest, kasutades muuhulgas õppekavasid, koristamisüritusi ja koolitusi.

<https://wmp.ge/wmp2/>

PIIRIÜLESED TARISTUD SOOME KAGUOSA JA VENEMAA

Paremad mereühendused inimestele ja kaupadele

Kuigi Soome suurim kaubasadam HaminaKotka on üleuroopalise transpordivõrgu TEN-T põhipunkt Läänemerele, napib seal vajalikke rajatise mahuka reisijateveo jaoks. Kõigest 250 km kaugusel mere teiselt kaldalt on Peterburgi linn Venemaal, kus on vastupidine probleem – ebapiisavalt erivahendeid arvukate veokite ja suurte kaubavoogude vastuvõtmiseks. Hoolimata väikesest vahekaugusest ei ole kahe sadama vahel korrapäraselt rahvusvahelist praamiühendust. See on tekitanud kitsaskoha inimeste ja kaupade tõhusas liikumises, mis mõjub halvasti majandusele mõlemal pool piiri.

Käesoleval programmitöö perioodil (2014–2020) investeerib EL koos Venemaa ja Soomega üle 4,5 miljoni euro Kagu-Soome-Venemaa ENI CBC programmi raames kahte suurde taristuprojekti (KOTKA PAX ja „Multipass Port“), et parandada piiriületuskohti meresadamates ning suurendada kauba- ja reisijateveo mahtu Venemaa ja Soome vahel.

Kavas on tegutseda Läänemere mõlemal kaldal: rajada Soome poolele uus terminal ja kontrollpunkt ohutu ja aegasäästva tolli- ja piirikontrolli jaoks ning Vene poolele uued rajatised ja seadmed lasti kontrollimiseks. See suurendab mõlema meresadama võimekust, äratub huvi uutes kaubaveoettevõtetes, suurendab turistide arvu ning aitab parandada logistikat ja liikuvust Läänemerele. ■

<https://www.haminakotka.com>
<https://portspb.ru/en>

FI Campus 2019 – mõeldes aastale 2021 ja kaugemale

Fi-compassi iga-aastane tippüritus FI Campus 2019 toimus 4.–5. detsembril 2019 Brüsselis, Belgias.

F*i-compass* on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide alla kuuluvate rahastamisvahenditega seotud nõustamisteenuste horisontaalne platvorm, mida haldab Euroopa Komisjon koostöös Euroopa Investeerimispannaga (EIP). Kolmandat korda toimunud FI Campuse ürituselel aastal kogunes üle 400 osaleja, kelle seas olid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide korraldusametuste, finantsvahendajate ja teiste Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahenditega seotud sidusrühmade esindajad.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite hulka kuuluvad näiteks laenud, tagatised, oma- ja kvaasikapital. Uue ühissätete määruse (CPR) ettepaneku kohaselt jäävad need 2021.–2027. aasta programmitöö perioodil Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite tähtsaks rakendusmehhanismiks. Tänavuse juhtlausega „Mõeldes aastale 2021 ja kaugemale“ FI Campus 2019 pakkus osalejatele mitmekülgset kava, kuhu kuulusid näiteks:

- › igakülgset ja interaktiivset teabetunnid uue ühissätete määruse ettepaneku ja InvestEU programmi kohta;
- › seminarid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahenditega seotud horisontaalsetel teemadel, nagu riigiabi ning auditid ja kontrollid;

- › juhtumiuuringute istungid Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja Ühtekuuluvusfondi alla kuuluvate rahastamisvahendite kohta erinevates sektorites, nagu linnaarendus, VKEdel konkurentsivõime ning teadus-, arendus- ja uuendustegevus;
- › paralleelsed istungid, kus käsitletakse Euroopa Sotsiaalfondi (ESF), Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) alla kuuluvaid rahastamisvahendeid.

LISATEAVE

Lisateave Euroopa Komisjoni ettekannete kohta üritusel FI Campus 2019:

REGIO-B3-FINANCIAL-INSTRUMENTS@ec.europa.eu

Ürituse ettekanded on kättesaadavad FI Campus 2019 veebilehel:

<https://bit.ly/2Na2V8E>

FI CAMPUS 2019 – TUTVUSTAB EUROOPA STRUKTUURI- JA INVESTEERIMISFONDIDE RAHASTAMISVAHENDITE POSITIIVSET MÕJU

Fi-compass Showcase 2019 kampaania tutvustab Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite ja toetust saanud projektidega seotud lugusid kogu ELis. 2019. aasta varasuvel alguse saanud kampaania põhieesmärk on tutvustada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite positiivset mõju kohalikul tasandil. Showcase'ile esitatud lugude seast valitud kümmet lugu esitleti üritusel FI Campus 2019. Ürituse FI Campus ajal said osalejad anda hääle oma lemmikloole auhinna FI Compass Showcase Award 2019 konkursil.

Üritusel FI Campus 2019 osalejad tutvuvad FI Compass Showcase 2019 näitusega

FI Campus 2019 kolm võidulugu

Slovaki ettevõtjad kasutavad investeringuid

Slovakkias on neli teedrajavat ettevõtet kasutanud Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide poolt kaasrahastatud omakapitali investeringuid, et laiendada oma teenuseid ja töötada välja uusi tooteid.

- > Boataround on paatide ja jahtide rentimise veebisait. Pärast koolituse, turunduse ja tootearenduse jaoks kasutatud investeringuid pakub üle 30 töötajaga ettevõtte ööpäevaringset teenindust.
  - > GA Drilling töötas välja uue plasma-tehnoloogia, mis muudab puurimise lihtsamaks, kiiremaks ja soodsamaks.
  - > KOOR on energiateenuseid osutav ettevõtte, mis parandab hoonete energiatõhusust keskkonnahoidlike meetoditega.
  - > GreenWay käitab enam kui 250 elektrisõidukite laadimisjaama Slovakkias ja Poolas. Omakapitali investeringute ja Euroopa Investeerimispanga laenu abil on kavas paigaldada 800 jaama.
- > <https://bit.ly/2uxenF2>

Meelelahutus ja mängud Bulgaaria pealinnas

Bulgaarias on kolm omavahel seotud linnaarenduse projekti taaselustanud 10 hektari suuruse ala riigi pealinnas Sofias. Kohalikud elanikud ja turistid kogunevad hulganisti uude spordi- ja meelelahutuskeskusesse, mis on hea lõimitud lähenemisviisi näide linnaarendusfondide abil.

Spordikeskus ja seda ümbritsev Vazrazhdane park said JESSICA (Euroopa ühine toetus linnapiirkondade jätkusuutlikele investeringutele) laene. Sinna rajati korvpalli-, jalgpalli- ja võrkpalliplatsid. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite kaudu rahastati ka pargi laiendusi, sealhulgas viie väliujula ja ühe siseujula rajamist. Ujulates kasutatakse looduslikke kuumaveeallikaid ja need on juurdepääsetavad ka puuetega inimestele.

- > <https://bit.ly/37Mgpzo>

Restaureeritud tapamaja aitab Szczecini linnaosa taaselustada

Poolas muudeti 19. sajandi tapamaja Szczecini linna äri- ja kultuurikeskuseks Vanaks Tapamajaks. Hoone restaureeriti algkuul ning samal ajal kasutati EIP laenu ruumide ajakohastamiseks. Projekt aitas julgustada ümbruskonnas veel teisi restaureerimistöid tegema.

Aastaid hüljatult seisnud tootmismaal asuvas hoones on nüüd restoran, raamatupood ja mitu ettevõtet, sh rahvusvahelise logistikaettevõtte büroo. Tänapäevastes kultuuriruumides on nüüd laste mängunurk, galeriiala ja täisvarustuses koosolekuruumid, mida saab rentida.

- > <https://bit.ly/2FwuFQy>

Jonathan Denness, Euroopa Komisjoni regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi rahastamisvahendite ja rahvusvaheliste finantsinstitutsioonide suhete üksuse juht

Mis mulje teile jäi üritusest FI Campus 2019?

FI Campus 2019 osalejate suur arv on taas näidanud, kui palju tuntakse huvi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite vastu ja kui innukalt tahavad sidusrühmad selle teemaga tutvuda. See näitas, et FI Campus on kindlasti üks aasta tähtsamaid üritusi ning Euroopa Komisjoni ja Euroopa Investeerimispannga partnerlus fi-compassi rakendamisel on väga tugev. Fi-compass aitab korraldusasutustel ning riiklikel tugipankadel Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendeid kohalikul tasandil rakendada.

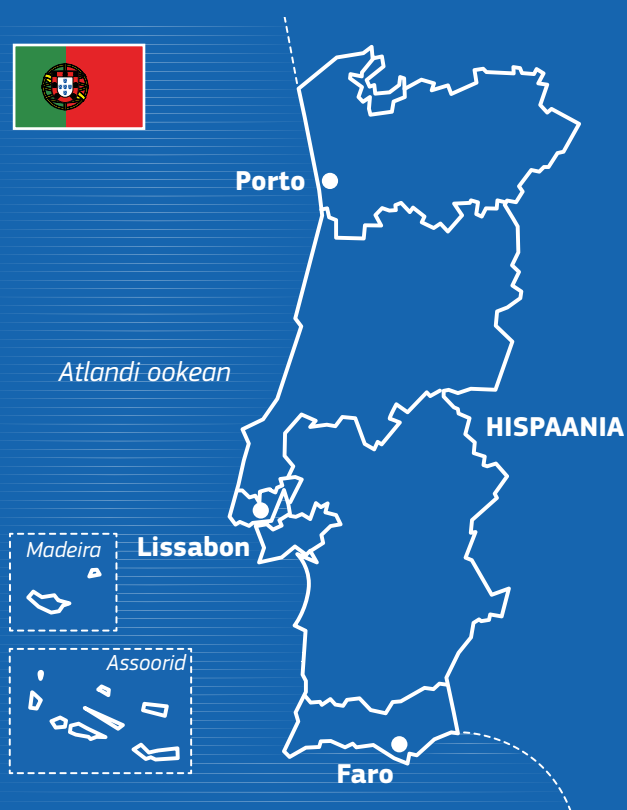
Mida ootasite üle kõige selle aasta ürituselt?

Tänavusel FI Campuse üritusel keskendusime eriti 2021.–2027. aasta programmitöö perioodi õigusraamistiku uuele ettepanekule ja Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite rakendamise uutele võimalustele. Sealhulgas tegid paljud sidusrühmad ülevaatlikke ettekandeid ühissätete määruse uue ettepaneku ja InvestEU programmi kohta. Euroopa Komisjoni eksperdid selgitasid ka Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahenditega seotud peamisi horisontaalseid teemasid, nagu riigiabi ning audit ja kontroll. Lõpetuseks esitas fi-compass Showcase 2019 lugusid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite positiivsest mõjust uute projektide rakendamisel, mis oli samuti tänavuse ürituse tähtis osa.

Tänavuse FI Campuse teema oli mõelda aastale 2021 ja kaugemale. Millisena näete teie Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendite tulevikku?

Usun, et nende tulevik on väga helge. Uues õigusraamistiku ettepanekus oleme eeskirju märkimisväärselt lihtsustanud ja pakkunud rohkem võimalusi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahastamisvahendeid loominguliselt rakendada. Näiteks toetuste ja rahastamisvahendite kombineerimise lihtsustatud eeskirjad, mis võimaldavad kombineerimist ka sama tegevuse raames. Lisaks oleme loonud võimaluse suunata osa ühtekuuluvuspoliitika ressursidest InvestEU programmi liikmesriigi osasse. Need on suured uued võimalused, mis aitavad projekte kohalikul tasandil rakendada. Üldiselt olen tuleviku suhtes väga optimistlik ja ootan huviga rahastamisvahendite arvu suurenemist 2021.–2027. aasta programmitöö perioodil nii ühiselt hallatavate programmide kui ka InvestEU programmi alusel. ■

Portugal läheb üle uuenduslikumale ja kehtlikumale majandusele

Portugali majanduse stabiilne elavnemine pärast 2010.–2014. aasta võlakriisi on tuginenud ELi toetusele, struktuurireformidele ja õitsevale turismitööstusele. ELi investeeringud toetavad põhilisi jõupingutusi, nagu uuendustegevuse ja kehtliku arengu hoogustamist, et edendada pikaajalist heaolu.

Edela-Euroopas Pürenee poolsaarel asuva Portugali territoorium on 92 226 km² ja seal on 10,3 miljonit elanikku. Põhjas ja idas naaberriigi Hispaaniaga piirneva riigi lõuna- ja lääneservas on vapustav Atlandi ookeani rannik.

Portugali territooriumi hulka kuulub ka Aafrika looderanniku lähedal asuv Madeira saarestik ja Assooride saarestik keset Atlandi ookeani.

1986. aastast Euroopa Liitu kuuluv Portugal elas aastatel 2010–2014 läbi raske võlakriisi. Euroopa Liidu ja rahvusvahelise rahandusfondi 78 miljardi euro suurune tugipakett aitas riigil taastuda 2011.–2013. aasta majanduslangusest.

Sellest ajast on Portugali majandus kiiresti jalule tõusnud, jõudes 2017. aastal SKP 3,5-protsendise kasvuni (kõrgeim aastast 2000), millele järgnes 2,4-protsendine kasv aastal 2018.

2018. aastal olid Portugali majanduse kõige tähtsamad sektorid hulgi- ja jaekaubandus, transport, majutus- ja toitlustusteenused (24,9%); avalik haldus, kaitsetööstus, tervishoid ja sotsiaaltöö (19,1%) ning tööstus (18,5%).

Riigi majanduslikule taastumisele andis hoogu õitsevale turismitööstusele toetuv tugev eksport, sest viimase kaheksa aasta jooksul on rahvusvaheliste küllastajate arv aasta-aastalt kasvanud.

Majanduskasv tõi kaasa töökohtade arvu olulise suurenemise, mis aitas vähendada töötuse määra 2018. aasta neljandas kvartalis vähem kui 7%-ni, mis on Euroopa Komisjoni 2019. aasta Portugali riikliku aruande kohaselt tublisti alla euroala keskmise ja vastab kriisieelsele tasemele. Aruande sõnul jätkab Portugal lisaks makromajanduslike tasakaalunihete korrigeerimist ning riigi rahanduse olukord on jätkuvalt paranenud.

Sellelegipoolest on ka probleeme. Märkides, et majanduskasv ületas ootusi 2019. aasta esimesel poolaastal tänu „aktiivsele investeerimisele“, prognoosib komisjon kasvu oodatavat aeglustumist, kui 2019. aastal on see eeldatavasti 2% ning nii 2020. kui ka 2021. aastal 1,7%.

Avaliku ja erasektori võlakoormus koos välisvõlaga on aruande kohaselt siiski märkimisväärselt üle kehtestatud kriteeriumite. Lisaks tugevdaksid Portugali pikaajalist kehtlikku kasvupotentsiaali suuremad avalikud ja erainvesteeringud uuendustegevusse, ressursitõhususse, tööjõu koolitusse, taristutesse ja tänapäevasesse tööhõivepoliitikasse.

Riiklikus aruandes märgitakse ka, et töötajate madal kvalifikatsioonitase, eriti digivaldkonnas, takistab investeeringute ja tootlikkuse kasvu koos sissetulekute ebavõrdsuse ja vaesuse määraga nende hulgas, kes töötavad üle ELi keskmise. Komisjon täheldas ka seda, et veetranspordi ja raudteetaristute ebapiisavate ühenduste tõttu on ekspordile suunatud ettevõtetel raske ELi ühtsest turust kasu saada.

Fondid soodustavad uuendustegevust

Sellises olukorras on Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondidel otsustav tähtsus Portugali majanduskasvu ja tööhõive peamiste struktuuriliste takistuste ületamisel.

Investeeringud on koondunud nelja temaatilise valdkonna ümber: konkurentsivõime ja rahvusvahelistumine, inimkapital, sotsiaalne kaasatus ja tööhõive ning kestlikkus ja ressursside tõhus kasutamine.

Eesmärk on suurendada konkurentsivõimet, ergutades turustatavate kaupade tootmist ja teenuste osutamist; suurendades tööhõivet, eriti noorte hulgas, laiendades oskusi ja pädevusi, vähendades vaesust; tänapäevastades avalikku haldust ning edendades energiatõhusust.

Eriti tuleb rõhutada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide mõju uuendustegevuse edendamisele, võttes arvesse nende otsustavat tähtsust mitte üksnes Portugali konkurentsivõime, vaid ka kestlikkuse paranemise ees seisvate takistuste ületamisel.

Praegusel 2014.–2020. aasta programmitöö perioodil on Euroopa poolaastaga (kogu ELi majanduspoliitika koordineerimisraamistik) kooskõla tugevdamiseks ümber suunatud Ühtekuuluvusfondi vahenditest 57% eraldatud konkurentsi ja kestliku arengu edendamisele (vastavalt 38% ja 19%).

2019. aasta septembri lõpuks oli sellest toetust saanud enam kui 3000 teadus- ja arendusprojekti ning teadmiste edastamise projekti ning üle 97 000 tonni süsinikdioksiidi ekvivalenti aitab samuti vähendada Portugali kasvuhoonegaaside aastaseid heitkoguseid.

Kestlikkus tähelepanu keskmes

Ettevalmistusi tehakse 2021.–2027. aasta programmitöö perioodiks, et lahendada Portugali ees seisvaid ülejäänud probleeme ja näha ette neid, mis saavad eriti tähtsaks järgmisel aastakümnel – kliimamuutus ja energiasüsteemi ümberkujundamine, digitaliseerimine, üleilmastumine ja demograafiline kestlikkus seoses Portugali vananeva rahvastikuga. Sisemise ühtekuuluvuse edendamine ja kõigi territooriumide kaasamine arendusprotsessi saavad samuti eeldatavasti keskseteks teemadeks.

Seetõttu on 2021.–2027. aasta programmitöö perioodi põhieesmärk viia Portugal lähemale ELi keskmisele. Seda tehakse olemasoleva majanduspoliitika kooskõlastamismehhanismide raames Euroopa tasandil Portugali 2030. aasta strateegia alusel, milles keskendutakse neljale prioriteetsele tegevuskavale.

Esimene inimestega seotud tegevuskava on koostatud vastusena demograafilistele probleemidele ning selles on pandud põhirõhk kaasatuse suurendamisele ja ebavõrdsuse vähendamisele. Teises käsitletakse uuendustegevust ja kvalifikatsiooni kui arengut soodustavaid tegureid. Kolmanda eesmärk on edendada väljapoole konkurentsivõimelist ja sisemiselt ühtekuuluvat riiki ning neljas on seotud kestlikkuse ja loodusvarade korduvkasutamisega. ➤

Konkurentsivõime hoogustab kestlikkust

Panorama palus COMPETE 2020 juhatuse esimehel Jaime Andrezil selgitada, kuidas on see programm mõjutanud Portugali praeguseid ja edaspidiseid poliitilisi prioriteete.

PROGRAMA OPERACIONAL COMPETITIVIDADE E INTERNACIONALIZAÇÃO

COMPETE 2020 on Portugali suurim programm sellel programmitöö perioodil, hõlmates kolme fondi (ERF, ESF ja Ühtekuuluvusfond). Mis on teie arvates nende konkurentsivõimet toetavate rahastamisvahendite kõige märkimisväärsamad saavutused riigi majanduslikus ja sotsiaalses struktuuris?

Konkurentsivõime ja rahvusvahelistumise valdkondlik rakenduskava (COMPETE 2020) kuulub Portugali 2020. aasta konkurentsivõime ja rahvusvahelistumise valdkondliku prioriteedi (2014–2020) alla, mille Euroopa Komisjon kiitis heaks 16. detsembril 2014. COMPETE 2020 eelarve on 6,2 miljardit eurot, millest 4,4 miljardit eurot rahastatakse ERFi, ESFi ja Ühtekuuluvusfondi kaudu ning ülejäänud 1,8 miljardit eurot kuulub riikliku kaasrahastamise alla.

Kuueaastase tegevuse jooksul on COMPETE 2020 saanud juba 11 169 taotlust ja toetanud 6327 projekti, mis on saanud toetust ligikaudu 2 miljardi euro ulatuses umbes 8 miljardi euro suurusest abikõlblike investeeringute summast.

COMPETE 2020 põhimootoriks on ettevõtete stimuleerimissüsteemid, eriti need, mis on suunatud VKEde uuenduslikele tootmisinvesteeringutele. Selle panus on olnud märkimisväärne ka ettevõtete teadus- ja arendustegevuse ergutamisel ning ettevõtete teadus- ja uuendussüsteemide organisatsioonide vahelise koostöö edendamisel, soodustades teadmussiiret ja teadmiste levitamist.

Majanduskasvu ja uute töökohtade loomise tugevdamine on Portugali majanduse suurimaid väljakutseid ning need sõltuvad peamiselt riigiettevõtete konkurentsivõime ja uuenduslikkuse suurendamisest.

Portugal 2020. aasta hindamiskava hulka kuuluv uuring „Avaliação do Impacto dos Fundos Europeus Estruturais e de Investimento no Desempenho das Empresas“ (Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ettevõtete tulemuslikkusele avaldatava mõju hindamine) näitas stimuleerimissüsteemide tulemuslikkust eelmisel programmitöö perioodil. Lisaks viitas see ka nende panusele positiivsete muutuste heaks

” Tänapäeval nihkub konkurentsivõime mõiste kestlikkusele aina lähemale.“

ettevõtetes, mis said toetust näiteks investeeringute, inimressursside kvalifikatsiooni tõstmise, uuendustegevuse, rahvusvahelistumise ja ärilise konkurentsivõime edendamiseks.

Selles tuuakse esile ka COMPETE 2020 järgmisi tulemusi: suurenesid investeeringud ettevõtete teadus- ja arendustegevusse, suurenes tänapäeva ühiskondlike probleemide lahendamiseks esitatud projektide arv, eriti kliimameetmete alal, ning paranes avalike teenuste veebipõhine kättesaadavus kodanikele ja ettevõtjatele. Samuti võib ette näha ettevõtlusprojektide mõju 41 000 uue töökoha loomisel, kogulisandväärtuse suurenemist 77%, ettevõtete käibe suurenemist 55% ja rahvusvahelise käibe suurenemist 72%. Need arvud viitavad selgelt toote väärtuse ja ekspordi osatähtsuse ning tööjõu tootlikkuse suurenemisele.

Mis strateegilised valdkonnad on juba määratud COMPETE 2020 edaspidisteks prioriteetideks?

Praegused prioriteetidid ja strateegilised valdkonnad jäävad tähtsaks ka edaspidi, kuigi neid mõjutab vältimatult digitaalne

murrang ning digilahenduste pakutavad võimalused ja nendega kaasnevad probleemid riigi majanduses. Toetust saanud projektid, kuhu on kaasatud ettevõtteid, keskvalitsuse asutusi ja teisi asjaomaseid organisatsioone, nagu ettevõtlusorganisatsioonid, vastavad selle strateegilisele ülesehitusele iseloomulikele uuenduslikkuse nõudele.

Nagu juba mainisin, on ühiskondlikud väljakutsed, eriti kliimameetmete valdkonnas, samuti COMPETE 2020 poliitika vahendite prioriteediks.

Ehkki keskkonnaprobleemid ja tee säästva arengu suunas on suurimad inimkonna ees seisvad väljakutsed, pakuvad need ettevõtjatele ka suuri võimalusi, millel võib olla suur tähtsus selles valdkonnas. Juba sajandeid on arvatud, et majanduskasv sõltub loodusvarade kasutamisest, nagu need oleksid põhjatud. See on siiski viinud kriisini seoses loodusvarade ja kerkivate hindadega. Kui me ei tegele selle probleemiga, eriti COMPETE 2020 raames toetust saavate projektide puhul, saame keskpikas perspektiivis tunnistajaks praegusel kujul maailma ja selle ökosüs-

teemide kadumisele. Sellel ei saa lasta juhtuda – ei saa olla mingit majanduskasvu ja konkurentsivõimet ilma loodusvarade tasakaalustatud kasutamiseta.

Tänapäeval nihkub konkurentsivõime mõiste kestlikkusele aina lähemale. See hõlmab tervet rida teisi mõisteid, nagu korduvus, kestlikkus või elujõulisus, digitaliseerimine, kvalifitseeritud ja õiglaselt tasustatud tööjõud ning ühiskonna rahulolu kaupade ja teenustega, mille kogused, hinnad ja kvaliteet määratakse kindlaks tarbijate nõudlusega.

Konkurentsivõimelisus tähendab kestlikust ja kestlikkus tähendab konkurentsivõimelisust! ■

LISATEAVE

<https://www.compete2020.gov.pt/>

POSEUR seab esikohale kestlikkuse ja kliimamuutuse

Korraldusasutuse POSEUR president Helena Pinheiro de Azevedo räägib *Panoramale*, kuidas Portugal tegeleb kestlikkuse ja kliimamuutuse väljakutsega.

Kuidas rakendatakse kestlikkuse ja kliima tegevuskava kestlikkuse ja loodusvarade tõhusa kasutamise rakenduskava (POSEUR) raames ning mida loodetakse saavutada 2023. aastaks?

Ühtekuuluvusfondi toetusel tehakse POSEURi raames mitmesuguseid sekumisi kestlikkuse ja kliimameetmete alal, sealhulgas väga asjakohaseid panuseid järgmiste temaatiliste eesmärkide heaks: TO 4 – toetada üleminekut vähese CO₂-heitega majandusele kõigis sektorites, TO 5 – edendada kliimamuutustega kohanemist, riskide ennetamist ja juhtimist ning TO 6 – säilitada ja kaitsta keskkonda ning suurendada ressursitõhusust.

Seoses sellega, mida loodetakse erinevate investeerimisprioriteetide alal 2023. aastaks saavutada, tuleb rõhutada CO₂ ja teiste kasvuhoonegaaside heidet vähendavate meetmete väga märkimisväärset panust kliimamuutuse leevendamise heaks. 2023. aasta ees-

märk näeb ette CO₂ ekvivalendi iga-aastasest vähenemist 124 000 tonni võrra. Selleni aitab jõuda taastuvenergia tootmisvõimsuse, keskvalitsusasutuste hoonete energiatõhususe suurendamise, säästva linnaliikuvuse, fossiilkütuste tarbimise ja isiklike mootorsõidukite vähendamisega käsikäes keskkonnanõuandliku ühistranspordi kasutamise suurendamise investeeringute toetus.

Samuti tuleks viidata kliimamuutusega kohanemise programmi toetusele ning suurel määral kliimaga seotud riskide ennetamisele ja juhtimisele. Eesmärk on laiendada kliimamuutusega kohanemise programmi kava riigi koguterritooriumile, rakendada kohanemismeetmeid ja suurendada elanikkonna teadlikkust, tehes samal ajal asjakohaseid investeeringuid ranniku kaitseks ja territooriumi suurimate riskide, eriti metsatulekahjude ja üleujutuste ennetamiseks. Projekti lõpuks hõlmavad inimeste ja kaupade kaitsemeetmed 75 kilomeetrit rannikust ning kaitse metsatulekahjude vastu jõuab 80 protsendini riigi elanikest.

» Ühtekuuluvusfondi toetusel tehakse POSEURi raames mitmesuguseid sekkumisi kestlikkuse ja kliimameetmete alal.«

Lõpuks tasub märkida ka POSEURi toetusi keskkonnakaitsele ja ressursitõhususe suurendamisele. Nende hulka kuulub investeeringuid eri valdkondadesse, mis aitavad kaasa ringmajandusele, suurendades asulajäätmete käitlemisvõimsust (üle 230 000 tonni aastas) ning parandades veevarustuse (paranes 1,8 miljoni inimese veevarustus) ja reoveepuhastuse (1,6 miljonit inimest said parema kanalisatsioonisüsteemi) kvaliteeti ja kestlikkust. Nende meetmete eesmärk on parandada ka keskkonna kvaliteeti, hoida loodusvarasid ning kaitsta elurikkust ja ökosüsteeme, mida ohustab ka kliimamuutus.

Mis on Portugali edaspidised prioriteetid nendes valdkondades?

Kestlikkus ja kliima on praegu ja edaspidi suurimad riiklikud prioriteetid, nagu selgub 2030. aasta riiklikust energia- ja kliimakavast ning 2050. aasta süsinikuneutraalsuse tegevuskavast. Need 2019. aastal heakskiidetud strateegilised riiklikud dokumendid määrasid kindlaks

lõimitud tegevuskava, mille keskne strateegiline eesmärk on saavutada Portugali süsinikuneutraalsus 2050. aastaks. Muuhulgas sisaldab see meetmeid elektritootmise CO₂ heitkoguste vähendamiseks, energiatõhususe suurendamiseks kõigis majandussektorites, energiatootmise deentraliseerimist, eluasemete ja avaliku sektori ning liikuvusega seotud CO₂ heitkoguste vähendamiseks ja ühistranspordi soodustamiseks.

Samuti tuleb kiiresti rakendada meetmeid kliimamuutuse ja selle mõjude vastu, sealhulgas suurendada vastupidavust ja kohanemisvõimet kliimaga seotud riskide ja looduskatastroofide suhtes, lõimida kliimamuutuse meetmed riikliku poliitika, strateegiate ja kavade hulka, parandada haridust, suurendada teadlikkust ning inimeste ja asutuste võimekust seoses kliimamuutuse leevendamise, sellega kohanemise, selle mõju vähendamise ja hoiatusmeetmetega.

Portugalile eraldatud ühtekuuluvuspoliitika vahendite (2021–2027) raames

nägi Euroopa Komisjon strateegilise eesmärgi 2 raames ette kestlikkuse ja kliimameetmete toetuste jätkumise ja süvenemise. Selle üldine eesmärk on toetada rohelisema ja väiksema CO₂-heitega Euroopa saavutamist, üleminekut puhtale ja õiglasele energiale, rohelisi ja siniseid investeeringuid, ringmajandust ning muutustega kohanemist ja riskide ennetamist. ■

LISATEAVE

<https://poseur.portugal2020.pt/en/>

FARO-OLHÃO REOVEPUHASTI JA OLHÃO TÖSTESÜSTEEM

Selle projektiga rajatakse piirkonnas uus kanalisatsioonivõrk, et selle abil leevendada märkimisväärseid keskkonnaprobleeme ning parandada kohalike elanike elukvaliteeti ja tervist. Ühtekuuluvusfondi panus on 18,5 miljonit eurot investeeringu 21,8 miljoni euro suurusest kogusummast kooskõlas nõukogu 21. mai 1991. aasta direktiiviga 91/271/EMÜ asulareovee puhastamise kohta.

Projekti eesmärk on uuendada Algarve piirkonna kanalisatsiooni põhivõrku, luues vajalikud tingimused veekvaliteedi ja olemasolevate veevarude seisundi parandamiseks. Lisaks aitab see töö kaitsta Ria Formosa rahvuspargi elurikkust, hoogustades sellega piirkonna majandust, mis põhineb suures osas turismil. Samuti on see kasulik sealsetele randadele ja suplusveele ning piirkondlikele toodetele, nagu Ria Formosa mereandidele.

Projektiga rajatakse asulareovee puhasti, kus kasutatakse uusimaid bioloogilisi heitveekäitlustehnikaid. Investeering on lõpule viidud ja projekt on praegu katsetamise ja käikulaskmise järgus.

CALHETA HÜDROELEKTRIAAMA LAIENDUS

Madeira saare elektrivõrk on eraldatud ja väike ning väiksema nõudlusega tundide jooksul (eriti öösel) toodetud taastuvenergiast osa ei saa eksportida ega salvestada, mistõttu läheb see kaduma.

Calheta hüdroelektrijaama laienduse eesmärk ei ole üksnes suurendada uue hüdroelektrijaama tootmisvõimsust, vaid luua ka elektrienergia salvestamise taristu. Süsteem koosneb elektrienergia tootmisest, kogumisest ja salvestamisest ning vee pumpamisest. Selle eesmärk on suurendada reservvõimsust ja kasutada katkendlikest taastuvenergia allikatest toodetud energiat (näiteks tuule- ja päikeseenergiat). See aitab omakorda vähendada energiatootmist fossiilkütustest, suurendades elektrisüsteemi stabiilsust ja muutes saare elektrivarustuse usaldusväärsemaks.

Suurendades piirkonna taastuvenergia tootmisvõimsust, aitab see ühtlasi vähendada Madeira sõltuvust fossiilkütustest ja seega vähendada ka CO₂-heidet aastaks 2020 kooskõlas riiklike ja ELi sihtväärtustega.

See on mahukas projekt, mida toetatakse Ühtekuuluvusfondist 45 miljoni euro suuruse investeeringuga. Tööd on jõudnud juba lõppjärku ja käikulaskmine on kavas 2020. aasta alguses.

COIMBRA SILLA/TAMMI VEEHOIDLA SÜVENDAMINE NING MONGEDO JÕE PAREMA KALDA KINDLUSTAMINE SANTA CLARA SILLA JA COIMBRA TAMMI/SILLA VAHELISEL LÕIGUL

Kliimamuutusega on kaasnenud märkimisväärsed muutusi Portugali aastases sademete tsükli, kuhu on lisandunud põua ja tugevate vihmasadude perioode ning esineb ka äärmuslikku paduvihma.

Coimbra linn kannatab perioodiliselt Mondego jõe üleujutuste all, eriti tõsine oli olukord 2016. aasta jaanuaris ja veebruaris. Sellel ajavahemikul tõsis jõe veetase enneolematule tasemele, mis ohustas elanikke ning avaliku sektori ja eraisikute omandit, eriti linna ajaloo pärandit.

Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2007/60/EÜ üleujutusrisi hindamise ja maandamise kohta tehti Euroopa veeteabesüsteemi WISE kohaselt kindlaks 22 kriitilist üleujutusala ning koostati üleujutusrisi kaardid ja riski maandamise kavad, milles määratleti üleujutuste korral rakendatavad struktuursed meetmed.

Seoses Mondego jõega on üheks selliseks meetmeks Coimbra silla/tammi veehoidla süvendamine. Coimbra silla/tammi veehoidla tööde rahastamine on heaks kiidetud ja selle eeldatavast 12 miljoni eurosest investeeringute kogumahust tuleb 10,1 miljonit eurot Ühtekuuluvusfondist.

Projekti eesmärk on parandada äravoolu hüdrodünaamilisi tingimusi ja luua Mondego jões suurem veesammas. Aidates vältida või leevendada Coimbra linna ja selle ümbruse üleujutamist, on sellel märkimisväärne mõju. Tööd peaksid saama valmis 2020. aasta lõpuks.

ROHELINE LINNAELU

COMPETE 2020 toetusel seadis roheline linnaelu projekt endale eesmärgiks töötada välja aglomereeritud paisutatud korgist uus keskkonnasäästlik katusekatte- ja fassaadisüsteem. Sellega taheti suurendada kestlikkust, säästa loodusvarasid, suurendada hoonete energiatõhusust ja leevendada kliimamuutuse mõjusid linnapiirkondadele.

TTA stimuleerimissüsteemi raames kaasrahastatud projekt sai ligikaudu 412 000 euro suuruse investeeringu, millest ERFi panus oli umbes 260 000 eurot. Projekti juht Carlos Oliveira e Silva rõhutas, et COMPETE 2020 panusena saadi põhiliselt vajalikud vahendid teadustöö, laborikatsete, varustuse ja füüsiliste katsete prototüüpide jaoks, mille abil õnnestus projekt edukalt lõpule viia.

NANOCLEANLEATHER

Projekti NanoCleanLeather eesmärk oli arendada nanolisandite abil mittemäärduv (mustust hülgev ja kergesti puhastatav) ja isepuhastuv (saasteainete fotokatalüütiline lagunemine naha pinnal) nahkmaterjal autotööstuse jaoks (konkreetselt näiteks istmekatted, roolikate, armatuurlaud ja uksepaneelid).

Ühelt poolt püüti projektiga lahendada nahaparkimistööstuse tungivat vajadust parandada naha puhastatavust, et see oleks toimivam ja vastupidavam, kuid säilitaks loodusliku välimuse. Teisalt keskendus projektirühm oma sponsori Couro Azul (sinine nahk) soovi kohaselt raudtee ja lennundussektori vajadustele, kus need omadused on veel tähtsamad, võttes arvesse suuremat puhastussagedust ja tihedamat ajagraafikut kui autotööstuses.

Projekt NanoCleanLeather sai COMPETE 2020 poolt kaasrahastust TTA stimuleerimissüsteemi alusel kaasedendamise valdkonnas. Ligikaudu 459 000 euro suurusest investeeringust oli ERFi toetus 330 000 eurot.

<https://bit.ly/2FAC5XO>

AORP – PORTUGALI EHTEKUNSTI UUESTISÜND

Projekti põhieesmärk oli tugevdada portugali ehtetootmise ekspordipotentsiaali ja suurendada selle nähtavust maailmaturul.

Portugali ehte- ja kellatootjate liit AORP lõi kaubamärgi Portuguese Jewellery Newborn, et reklaamida riigi uusi ja andekaid ehtetootjaid. Sellega taheti traditsiooniline sektor kujundada ümber ainulaadse reklaamkaubamärgi egiidi all, mis väljendaks uute rahvuslike disainerite loovust ja tööd.

Pakutud võimaluste tulemusel loodi kauneid Portugali ehtekunsti teoseid ja uuenduslikke ärimudeleid nii uute loojate hulgas (Newborn) kui ka traditsioonilistes ettevõtetes, tehes sellega kindlaks sobivad kanalid, mille kaudu saaks sektori taset tõsta.

Rahvusvahelistumise alal ühisalgatuste tugisüsteemina kaasrahastatud projekti investeeringute maht oli ligikaudu 556 000 eurot, millest umbes 473 000 eurot rahastati ERFi kaudu.

<https://bit.ly/2QFoCzP>

R4TEXTILES

Projekt R4Textiles, mis töötas välja kanga kaubamärgi Tenowa, seadis prioriteediks teadustöö strateegia, mis võimaldas keskkonnamõju vähendamiseks võtta kasutusele kestlikud põhimõtted.

Praeguses keskkonnateadlikkuse suurendamise kontekstis võttis üks Portugali vanemaid tekstiiliettevõtteid Riopelle-Têxteis SA keskkonnamõju vähendamiseks kasutusele teadustöö strateegia ja kestlikuspoliitika. Projekt põhines tekstiili, põllumajandus- ja toiduainetööstuse jäätmete ja teiste geograafiliselt lähedal asuvate põllumajandus- ja toiduainetööstuse ettevõtete kõrvalsaaduste kogumisel ja korduvkasutamisel.

Rebirth of Textiles (tekstiili taassünd) brändikujunduse alusel kasutab Riopelle kõigil selle projekti raames välja töötatud toodetel kaubamärki Tenowa. Ringmajanduse kontekstis sai R4Textiles COMPETE 2020 poolt kaasrahastust TTA stimuleerimiskava alusel ja oli toetuskõlblik ligikaudu 978 000 euro suuruse investeeringu saamiseks, millest ERFi panus oli 602 000 eurot.

<https://bit.ly/3020fiC>

PANORAMA
ootab teie
arvamust!

„Oma sõnadega“ on *Panorama* rubriik, kus kohaliku, piirkondliku, riikliku ja Euroopa tasandi sidusrühmad kirjeldavad oma plaane 2014.–2020. aasta programmitöö perioodiks ning jagavad oma vaateid 2020. aasta järgse ühte-

kuuluvuspoliitika jätkuvate oluliste arutelude kohta. *Panorama* võtab hea meelega vastu teie emakeeles kirjutatud kaastöid ja võib neid tulevastel väljaannetes avaldada. Võtke meiega ühendust aadressil regio-panorama@ec.europa.eu, kui soovite lisateavet juhiste ja tähtaegade kohta.

Ringmajandus Lissaboni ja Tejo oru piirkonna jaoks

Euroopa Liit võttis 2015. aastal vastu meetmepaketi, et aidata samal ajal igal liikmesriigil minna üle ringmajandusele ning ergutada üleilmset konkurentsivõimet, kestlikku majanduskasvu ja uute töökohtade loomist.

Teresa Almeida
President, piirkondlik areng, ringmajandus, uuendustegevus, konkurentsivõime ja koostöö

Seoses sellega võttis Portugal 2018. aastal vastu oma ringmajanduse tegevuskava PAEC. Kava on jagatud mitmeks meetmeks ringmajanduse piirkondlike tegevuskavade koostamisel, mida asuvad arendama kõik viis piirkondliku koordineerimise ja arenduskomisjoni.

Lissaboni ja Tejo oru piirkondliku koordineerimise ja arenduskomisjon koostas sealse ringmajanduse piirkondliku tegevuskava (AREC-RLVT), milles esitatud strateegia tugines sisemistele, valdkondlikele ja piirkondlikele ainevahetuse uuringutele, kus osutati alternatiividele, lahendustele ja prioriteetidele.

AREC-RLVT on olnud strateegiline vahend, mis aitab lõimida ringmajanduse põhimõtted piirkonna ettevõtlusse ja tootmisse, linnade ja linnakeskuste toimivusse ning piirkondliku arengu edendamisse. See oli teabe levitamise ja edendamisprotsesside alguspunkt vastavalt PAECi tegevuskava ülesehitusele. Selle protsessi käigus loodi uus voopõ-

hine lähenemisviis territoriaalsele analüüsile, mis aitas valmistada ette järgmist kogukondlikku tugiraamistikku.

Lõimides ringmajanduse piirkondliku poliitika arendamisega, püüab CCDR LVT tagada lineaarmajandusest loobumise, et vältida ja ette näha mõnda 2020–2030 aastatel eesootavat struktuurset probleemi. Nendeks on muuhulgas näiteks kliimamuutus, tehnoloogiline lõimumine, demograafia ja ressursside nappus. ■

LISATEAVE
www.ccdr-lvt.pt

Omakapitalil põhinevad rahastamisvahendid hoogustavad majanduskasvu

Ehkki Euroopas tehakse ohtralt kvaliteetset teadust, ei muutu millegipärast kõik need teadmised majanduslikku ja sotsiaalset kasu andvateks toodeteks ja teenusteks.

Euroopa on koduks paljudele maailma helgeimatele peadele ja novaatoritele, kuid idufirmade ja eriti eduka laiendamise osas jääme siiski alla sellistele riikidele nagu Hiina ja USA.

Tavaliselt saavad idufirmad raha „sugulastelt, sõpradelt ja sõgedatelt“, enne kui leiavad mõne varaka isiku ehk nn „äriingli“, kes aitab neil tegevuse algusjärgust üle saada. Sellised äriinglid pakuvad oma toetust ja teadmisi (ja raha) omakapitali vastu.

Nad võtavad siiski suuri riske ja sageli kaotavad suuri summasid. Avalikud asutused saavad vähendada nende rahalisi riske ja äriinglite investeerimist laiendada tänu Euroopa Komisjoni pakutud omakapitalil põhinevale rahastamisvahendile.

See on avaliku ja erasektori kaasinvesteerimisfond, mis toetab suure riskiastmega ettevõtteid nende esimeste sammude jooksul. Avaliku sektori vahendite kaasamine vähendab äriinglite riske ja julgustab erainvestoreid.

Sellegipoolest uurivad paljud korraldusasutused omakapitalipõhist rahastamisvahendit ja ehmataavad ära. Võib ju juhtuda, et investeeritakse 40–50 miljonit eurot 20–30 ettevõttesse, millest 7 või 8 saavad ehk hakkama, kahel või kolmel läheb kenasti ja loodetavasti läheb ühel vapustavalt hästi, aga ülejäänud nurjuvad, vahel isegi pankrotiga. Avaliku asutuse jaoks tähendab see suurt hulka maksumaksjate raha, mis on justkui kaotatud. Sageli korraldusasutused siiski ei mõista, et isegi vaid mõne ettevõtte mõju kogu piirkonna majandusele on nii suur, et õigustab täiesti tekkinud kahju.

Ühendkuningriigis langes aastatel 2002–2008 pool tööhõive kasvust kõigest 6% kiiresti kasvavate ettevõtete arvele. Need ettevõtted ei olnud keskmised väikeettevõtted, vaid teadmistemahukad, suure riskiastmega idufirmad, mis saavutasid edu. Samamoodi näitab USA Kauffman Foundationi uuring, et kiiresti kasvavatest ettevõtetest 1% kõige edukamaid loovad 10% otsestest ja 40% kaudsetest uutest töökohtadest. Seega ei ole asi uhkes idufirmade poliitikas, vaid töökohtade ja jõukuse loomises!

Omakapitalil põhinev rahastamisvahend on kõigile kasulik. See võimaldab idufirmal saada algusjärgus asjatundlikke nõuandeid kogenud investorilt („äriinglilt“) koos rahalise toetusega. See loob äriinglite ja teiste algusjärgu investorite

Luigi Amati
*META Groupi tegevjuht ja
Business Angels Europe'i president*

võrgustiku, kelle poole saab edaspidi pöörduda rahastamisvahendite ja riskikapitali algatustega. Ning kui leitakse järgmine 100 miljonit või isegi üle miljardi euro väärt ettevõtte, toob see kohalikule kogukonnale edu, töökohti ja majanduskasvu. ■

PILDILE TABATUD

Tagasipilk 2019. aasta Euroopa piirkondade ja linnade nädala põhiüritustele

Seekordne, 17. Euroopa piirkondade ja linnade nädal ületas seniseid rekordeid üle 9000 osaleja ja ligi 400 valitud partneriga, sh komisjoni 21 talitust.

Toimus ligi 400 seminari, arutelu, näitust ja võrgustiku loomise üritust, et käsitleda ja jagada parimaid tavasid sellel alal, kuidas piirkonnad ja linnad saaksid teha koostööd tugevama ühtekuuluvuspoliitika nimel.

Nüüd alustame ettevalmistusi järgmiseks Euroopa piirkondade ja linnade nädalaks, mis toimub 12.–15. oktoobril 2020 – jätkke kuupäev meelde!

Ootame rõõmuga võimalust teid aasta pärast taas tervitada!

Agora Village

Väga kestliku õhkkonna ja keskkonnaga Agora Village oli võrgustiku loomise keskus, mille külastajad said osaleda erinevatel seminaridel spetsiaalsetes kohtades, kus osalejad said

Silent Disco juhtmeta kõrvaklapisüsteemi kaudu kuulata ettekandeid teisi häirimata. Agora toimumiskohas leidis ruumi ka 42 väljapanekule ja 11 piirkonnale, kes lasksid maitsta oma piirkondlikke hõrgutisi.

” Agora Village'i meeleolukad hetked näitasid, mida tähendab ühendatud Euroopa. “

” Mulle väga meeldis see koht ja võrgustiku loomise võimalus. “

” See oli täiuslik, aitäh osalemise võimaluse eest. “

” Mul on hea meel, et käisin nii toredal üritusel! “

Selle ürituse ajal sai rekordiline arv osalejaid 70 riigist palju võimalusi osaleda erinevatel seminaridel, aruteludel, näitustel ja võrgustiku loomise üritustel.

Euroopa piirkondade ja linnade nädal avati kõrgetasemelise poliitilise aruteluga, mille pealkiri oli „Piirkonnad ja linnad – ELi tuleviku tugisambad“

Üritustel osalevad sada noort valitud poliitikut, kes esindavad 26 liikmesriigi kohalikku ja piirkondlikku tasandit

Linnaelu labori mänguväljakul Urban Living Lab Playground – kaasloomemängus paluti mängijatel koostada lugu kliimateemalisest väljakutsest

Euroopa Regioonide Komitee president Karl-Heinz Lambertz ja Euroopa Parlamendi regionaalarengukomisjoni esimees Younous Omarjee tutvustavad ühtekuuluvuspoliitika allianssi

Projekt BoerenBruxselPaysans aitab muuta kohaliku, tervisliku ja kvaliteetse toidu kõigile Brüsseli elanikele kättesaadavaks

Kodanike dialoog

Lisaks traditsioonilistele üritustele avas Euroopa piirkondade ja linnade nädal ühe seminari ja arutelu kaudu ukse ka kodanikele. Selle tulemusel toimus umbes saja noore hulgas elav mõttevahetus ELi teemadel, nagu Euroopa viimine kodanikele lähemale, Euroopa tulevik ning piirkondade ja linnade tähtsus selles, rohelisem ja arukam Euroopa.

Meediaprogramm

Ehkki eelmisel aastal avaldatud uudiste rekordilist arvu oli raske ületada, keskendus 2019. aasta meediaprogramm ühtekuuluvuspoliitika alusel kogu ELis tehtud investeeringute jätkuval tutvustamisele. Avaldatud 36 artiklis selgitati

veel 2020. aasta järgse eelarve ettevalmistamise seisu ja need andsid meediale võimaluse suhelda uue komisjoni volinike kolleegiumiga.

Megalizzi-Niedzielski auhinna tseremoonia ambitsioonikatele ajakirjanikele

REGIOSTARSi auhinatseremoonia

Nagu igal aastal tavaks, autasustas Euroopa Komisjon viit ELI rahastatud projekti, mis esindavad silmapaistvaid saavutusi ja uusi lähenemisviise piirkondlikule arengule.

Esimeses, digitaalse ümberkujundamise edendamise kategoorias läks auhind Saksamaa, Belgia, Prantsusmaa ja Luksemburgi piiriülesele koostööprojektile „Energy Cells GR“, mis käsitles kestlikku energiatarbimist ja taastuenergia uuenduslikku tootmist.

Teises, roheline, sinise ja halli ühendamise kategoorias sai auhinna Ühendkuningriigi ettevõtte CobBauge mullast ja kiudmaterjalist seinäehitusmaterjali arendamise eest.

Kolmandas, ebavõrdsuse ja vaesusega võitlemise kategoorias läks auhind Poola veebiplatvormile Good Support, mis ühendab Lääne-Pomorze piirkonna elanikke kohalike sotsiaalteenustega.

Neljandas, kliimakindlate linnade rajamise kategoorias sai auhinna Belgia, Prantsusmaa, Saksamaa, Madalmaade ja Ühendkuningriigi projekt „Climate Active Neighbourhoods (CAN)“. See projekt edendab kohalikul juhitavaid strateegiaid mahajäänud linnaosades elavate majapidamiste energiatõhususe suurendamiseks.

Viiendas, tervishoiuteenuste ajakohastamise kategoorias sai auhinna Belgia Orsi Akadeemia, mis on koolitus- ja ekspertkeskus minimaalselt invasiivse ja robotkirurgia uute tehnikate alal.

Viimasena anti rahva lemmiku auhind Interregi Doonau piirkonna programmile CityWalk, mis aitab Doonau piirkonna linnadel saada jalakäijasoõbralikumaks. ■

LISATEAVE

https://ec.europa.eu/regional_policy/et/regio-stars-awards/

LÜHIUUDISED

KODANIKE KAASAMINE HEADE JUHTIMISTAVADE RAKENDAMISEKS

ÜHTEKUULUVUSPOLIITIKAS

Oma poliitilistes suunistes komisjonile väljendas president Ursula von der Leyen soovi, et Euroopa kodanikel oleks meie liidu tuleviku rajamisel juhtiv ja aktiivne roll. Kodanike suurema kaasatuse tähtsust on Lissaboni lepingus tunnustatud ja tugevdatud Euroopa kodanikualgatusega ning arvukates dokumentides ja poliitilistes deklaratsioonides, nagu komisjoni panus Sibiu deklaratsioonile ELi 2019.–2024. aasta uue strateegilise tegevuskava koostamiseks.

Seda silmas pidades korraldab Euroopa Komisjoni regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat konverentsi kodanike ja kodanikuühiskonna ühtekuuluvuspoliitikasse kaasamise kohta. See üritus toimub ühtekuuluvuspoliitika ja reformide voliniku Elisa Ferreira poliitilisel juhtimisel ja osalemisel. Ürituse tähelepanu keskmeks on küsimus, kuidas tagada tihedam koostöö kodanike ja kodanikuühiskonnaga ühtekuuluvuspoliitika juhtimisel ja rakendamisel ning ELi eriotstarbeliste vahendite haldamisel. Kodanike aktiivsema kaasamisega muutuvad institutsioonid veel läbipaistvamaks ja vastutustundlikumaks. ■

LISATEAVE

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/conferences/citizens_good_governance

LINNADELE KESTLIKU TULEVIKU

KUJUNDAMINE

Ühtekuuluvuspoliitika on Euroopa kestliku linnaarenduse keskmeks. Linnadele kulutatakse umbes 115 miljardit eurot, millest 17 miljardit eurot rakendatakse kohalikul tasandil linnade lõimitud arengustrateegiate kaudu, mida haldavad otse linnavalitsused. Euroopa järgmise, 2020. aasta järgse eelarve jaoks pakub Euroopa Komisjon tugevamat linnamöödet, eraldades kestlikule linnaarendusele 6% Euroopa Regionaalarengu Fondi kogueelarvest liikmesriigi kohta. Ettepanekus võetakse kasutusele ka poliitiline eesmärk „Euroopa kodanikele lähemale“ ja uus Euroopa linnaalgatus, millega tunnustatakse ühtekuuluvuspoliitika linnamööde toetumist mitmetasandilisele partnerlusele kohalike ametiasutuste ja kodanikuühiskonnaga.

Selleks on valitud 53 linnaprojekti, mida tutvustatakse 30.–31. jaanuaril Portos (Portugal) toimival järgmisel linnade forumil 2020. Heade linnaprojektide näitusel Showcase näidatakse konkreetselt, mida ühtekuuluvuspoliitika Euroopa kodanikele annab. Seal tuuakse näiteid linnade saavutustest ning lõimitud lähenemisviisi ja mitmetasandilise juhtimise otsustavast tähtsuses poliitikaloomes. Peale selle annab linnadega seotud tavade valik märku, milliseid projekte loodab komisjon edaspidi rahastada.

Head tavad on kogutud ühtekuuluvuspoliitika alusel rahastatud URBACTi ja uuenduslike linnaarengumeetmete programmide ning peavoolu programmide kaudu rahastatud linnaprojektidest. ■

LISATEAVE

<https://citiesforum2020.topi.com/>

YOUTH4REGIONS MEEDIAPROGRAMM

*Siin on veel kaks artiklit
blogivõistlusel
YOUTH4REGIONS osalenud
noortelt ajakirjanikelt.*

Youth4Regions meediaprogrammi eesmärk on toetada uue põlvkonna regionaalpoliitikale spetsialiseerunud ajakirjanike koolitamist. Sellega julgustatakse neid noori europlasi ELi vahenditest rahastatud projektide teemal teavet edastama.

Ávila näitab tulevikuks eeskuju

Luuletaja Antonio Machado kirjeldas 1912. aastal Kastiiliat kui tühermaad, mille konservatiivsed juured on väga tihedalt tavanditega läbipõimunud. See arusaam Castilla-Leóni piirkonnast püsib tänase päevani. Teisalt on sellise Kastiilia traditsioonilisuse selgeim näide Ávila saanud vastupidi teistele Euroopa linnadele moderniseerimise ja edumeelsuse eeskujuks.

1 985. aastal maailmapärandi nimekirja kantud Ávila on Hispaania parimas kohas asuv turismilinn. Madridist vaid tunni kaugusel asuvat Castilla-Leóni piirkonna linna külastavad väga paljud turistid, keda tõmbab sinna kesk-aegse ringmüüri piiratud vanalinn, mis on kõige paremini säilinud kogu Euroopas. Ávila on vaimustanud mitut 20. sajandi väljapaistvaimat kultuuritegelast, nagu kirjanikku Ernest Hemingwayd ja filmiloojat Orson Wellesi.

Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) programmi Interreg V Sudoe raames 2016. aastal algust saanud aruka pärandi linna projektiga (Smart Heritage City, SHCity) võeti linnas edukalt kasutusele tehnoloogiaplatvorm, mis hõlbustab ajaloomälestiste haldamist ja säilitamist ning aitab kaasa sealse turismi-tööstuse elustamisele.

Projekti elluviimiseks tuli ületada tohutu digitaalne lõhe Hispaania teiste piirkondadega võrreldes, mille all on Castilla-Leóni autonoomne piirkond kannatanud. 2017. aastal asuti probleemiga tegelema ja seejärel suurenes võrgu leviala ligi 5%, millest sai kasu 233 996 piirkonna elanikku. Riiklikest ja ELi ERFi vahenditest kaasrahastatud lairibavõrgu laiendus sisaldas ligi 11 miljoni euro suurust toetust, mis eraldati telekommunikatsiooni operaatoritele ülikiire lairibavõrgu arendamiseks Castilla-Leóni piirkonnas.

Energeetika, turismi ja digitaalarengu tegevuskava ministri teatel on Castilla-Leóni piirkond saanud pärast 2013. aastal pakkumiskutsete avaldamist toetust 15 miljonit eurot, mille tulemusel on telekommunikatsiooni investeeritud 28 miljonit eurot. 2017. aastal oli Ávila 3 miljoni euro suurune toetus provintside arvestuses suurim.

Tänu projektile SHCity rajati linna ajaloolise kompleksi 26 kohta siseruumidesse ja õuealadele 230 andurist ja seadmest koosnev võrk. Need andurid kontrollivad reaajas üle 20 keskkonna ja ehituslikku parameetrit ning lisaks ka ohutuse, elektritarbimise ja külastajate arvuga seotud näitajaid.

Anduritega kogutud andmed ühendatakse teiste süsteemide andmetega, luues üle tuhandest andmeühikust tunnis koosneva andmevoo, mis hõlbustab haldurite tegevust. Nende andmete kogumine aitab Ávila linnanõukogul tegevust ühtlustada ja paremini otsuseid teha, kui saadakse teateid kõrvalletest, mis võiksid linna ajaloolist kompleksi kahjustada, nagu temperatuuri või õhuniiskuse märkimisväärne tõus või langus.

Lisaks loodi projektiga turismirakendus, milles kasutatakse seiresüsteemiga kogutud teavet, et suurendada turistide ja üldsuse teadlikkust ajaloopärandi korraliku säilitamise tähtsusest. Selle rakenduse abil saavad ka kasutajad ise koostada oma marsruudid linnas liikumiseks, hinnata oma ajavaru, asukohale kõige lähedamal asuvaid huviväärsusi ja lühema ootejärjekorraga kohti, kus sellel hetkel registreeriti väiksem arv külastajaid.

SHCity ees on väljakutse korrata selle projekti saavutusi Euroopa teistes ajaloolistes keskustes. Selleks töötati välja prototüüp Sintra ja Cascais' jaoks Portugalis ja Riba-roja de Túrria jaoks Valencias (Hispaania).

ERFi kaudu sellesse projekti investeeritud 1 194 333 eurot moodustab 1,5% üle 79 miljoni euro suurusest investeeringute kogusummast Castilla-Leóni piirkonnas alates 2019. aasta algusest elluviidud projektidesse. See summa moodustab siiski vaid 12% ligi 700 miljoni eurost, mis on ELil kavas selles piirkonnas kulutada. ➤

David lõpetas hiljuti esimese õppeaasta ajakirjanduse ja meedia erialal Carlos III Ülikoolis Madridis (Hispaania). Ta usub, et tõsine ajakirjandus on üks parimaid viise saavutada suuremat vabadust pakkuvat ühiskonda. Tulevikus kavatses David saada uurivaks ajakirjanikuks.

Ávila (Spain) müürid

Loovus kui lõimumise mootor

Noor blogija räägib Córdoba (Hispaania) Distrito Suri elanikega, et õppida seda kanti paremini tundma ja uurida järele, kuidas ELi vahendid muudavad sealsete elanike elu.

„Pole kahtlust, et see linnaosa on nüüd palju parem. Kui oleksite varem Distrito Suri kohta küsinud, oleksite näinud hapusid nägusid või kuulnud teravaid kommentaare. Me ei tundnud end ülejäänud linna osana. Aga nüüd on tänavad ilusad, palju rohkem liigutakse ringi ja inimesed on üldse õnnelikumad,“ selgitas kohalik elanik Ana.

Ana pere pidi kolima Sierras de Córdoba mägipiirkonnast Distrito Suri linnaosa väiksemasse ossa nimega Campo de la Verdad (Córdoba lõunapoolne linnaosa Distrito Sur koosneb omakorda viiest väiksemast osast: Campo de la Verdad, Sector Sur, Miraflores, Fray Albino ja Guadalquivir). Nad pidid kolima, sest olid väsinud igapäevastest mitmetunnistest sõitudest Ana kooli ja tagasi. Nad leidsid eest avatud ja sõbraliku kogukonna, millel oli siiski üks suur viga – see oli äärepealne kant.

See asub Córdoba ajaloolise keskuse lähedal, kuid Guadalquiviri jõe teisel kaldal, ja seepärast on see olnud alati kehvast seisusest. Praegu on seal veel üksikuid mahajäänud nurgakesi, mida erinevad avalikud asutused on üritanud 1990. aastatest alates korda teha. Seal on siiski selge puudus sotsiaalteenustest, taristud lagunevad, töötus on suur ja sissetulekute tase madal.

Distrito Suri eluaegne elanik José Luis rääkis nukralt: „Siin läks varem paremini. Siin oli kaks kino. Kaks! Siia tuldi sageli ja me olime tihedalt ülejäänud linnaga seotud, eriti kultuuriliselt.“

Distrito Suri ajaloos tuli siiski pöördepunkt, mis muutis igaveseks selle kandi arengut. Linnanõukogu allüksus Córdoba majandusarengu ja tööhõive munitsipaalinstituut (IMDEEC) koostas Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) 2007.–2013. aasta programmitöö perioodil Córdoba jaoks tegevuskava Urban Sur. Tegevuskava eelarve oli üle 12 miljoni euro, millest ERFi panus oli 10 miljonit eurot.

Kaval oli ambitsioonikas ja uuenduslik eesmärk saavutada selle ala majanduslik ja sotsiaalne taassünd, mis hõlbustaks selle kestlikku lõimumist. Kava tugines tegevuspõhisele stra-

”Kava Urban Sur näitab kõige paremini, kuidas Euroopa vahenditel võib olla positiivne mõju linna arengule.“

Soledad Cañizares Sevilla

teegiale ning kultuuri ja loomemajanduse loodud võimalustele, mida ei olnud selles linnas veel kunagi varem proovitud.

IMDEECi projektide ja institutsioonilise koostöö osakonna liige Soledad Cañizares Sevilla selgitas: „Kava Urban Sur näitab kõige paremini, kuidas Euroopa vahenditel võib olla positiivne mõju linna arengule. See oli väga uenduslik – arengu saavutamine kultuuri kaudu on katseprojekt, milles kasutatud lõimumisvormi rakendatakse kahtlemata veel.“

Kava keskmeks oli neli meetet. Esimene seisnes linnakeskkonna ja tehnoloogilise tõhususe parandamises nelja tänava renoveerimisega. Nendel tänavatel laiendati jalgrattateid, istutati üle saja puu ja mindi üle energiatõhusale tänavavalgustusele.

Teine meede kujutas endast sotsiaalse lõimimise ja koolituse programmi, mille käigus muudeti vana õpetajate koolituskeskus IKT-koolituse, kunstihariduse ja loomekeskuseks. Samuti viidi ellu mitu sotsiaalse kaasamise kava, kus oli üle 5000 osaleja.

Kolmanda meetme tähelepanu keskmes oli ala kestlik majandusareng ning selle raames asutati vanas koolimajas ettevõtlusakadeemia ja äriinkubaator. Neljanda teadus-, arendus- ja uuendustegevust käsitletud meetme tippsaavutus oli Seneca IKT-keskuse rajamine, mis toetas ümberkaudsete elanike tehnoloogilist õpet.

Osa taristutest on küll endiselt ehitusjärgus, kuid Distrito Suris võib juba muutusi märgata. Urban Sur äratas selle piirkonna erinevad osad ellu, laiendas ja parandas taristuid, kuid, mis peamine, parandas kohalike elanike elukvaliteeti.

Javier õpib kommunikatsiooni ja rahvusvaheliste suhete erialal Loyola Ülikoolis Córdobaas (Hispaania). Ta on kirglikult huvitatud EList ja meediast ning soovib eriti kasutada oma loovust suhtlusmeedias videote, fotode jm alal.

„Meil on tõesti hea meel selle üle, kuidas Euroopa vahendeid kasutatakse, ja loomulikult teavad siinsed inimesed nüüd palju paremini, kui tähtis roll on ELil meie arengus. Tegelikult ütles mu vanaema hiljuti: „Ana, sina ja kõik noored peate hoolitsema Euroopa Liidu püsimise eest, sest see teeb meile kõigile nii palju head“ ja ma vastasin: „Jah, kuidas see saakski teisiti olla,“ sõnas Ana lõpetuseks. ■

Tänades eriti Ana Jiménez Rey'd, Soledad Cañizares Sevillat ja Distrito Suri elanikke nende külalislahkuse eest.

LISATEAVE

Urban Sur: <http://urbansur.cordoba.es/>

ANDMEPUNKT

Euroopa piirkondade konkurentsivõime on erinev

Viimase kümne aasta jooksul on piirkondliku konkurentsivõime näitajaga (RCI) mõõdetud põhilisi konkurentsivõime tegureid Euroopa Liidu kõigis piirkondades.

11 komponendist koosnev RCI näitaja hõlmab põhimõtteid, mis on seotud kestliku arengu, tootlikkuse ja heaoluga. Need komponendid jagatakse kolme rühma: põhirühm, mis sisaldab konkurentsivõime võimalusi loovaid külg-, tõhususe rühm vahepealsete külgedega ning uuenduslik rühm, mis kirjeldab konkurentsivõime uusi tegureid.

See ainulaadne näitaja annab riigisisest teavet, mida riiklikud konkurentsivõime näitajad ei suuda tabada. Euroopa piirkondade ja linnade nädalal Brüsselis 7. oktoobril 2019 avaldatud uusim RCI kinnitab polütsentrilist mustrit ulatuslike erinevustega, mis iseloomustavad nii riike kui ka sama riigi piirkondi. Kümme aastat pärast ülemaailmset rahanduskriisi on ELi erald lõhe loodest kagusse endiselt selge ja märgatav.

Kapitalilõhed – kahanevad või lahknevad?

RCI on alati näidanud märkimisväärset lahknevust pealinna/ linnastute ja riigi ülejäänud osade vahel. Pealinna piirkond on alati iga riigi kõige konkurentsivõimelisem piirkond, nagu võib näha järgmisel diagrammil, kus kujutatakse riigisiseseid erinevusi 2019. aasta väljaandes (riigid on järjestatud riikliku tulemuse alusel halvimast parimani). RCI kõigi väljaannete lõikes on püsivalt välja toodud kolm tähelepanuväärset erandit: Itaalia, mille parim piirkond on Lombardia, Saksamaa, kus Frankfurdi või Oberbayerni tulemus on alati olnud Berliinist parem, ja Madalmaad, kus Utrecht on alati olnud kõige konkurentsivõimelisem.

Itaalia, Hispaania ja Belgia piirkondliku konkurentsivõime tasemed võtavad enda alla laia vahemiku, kuid need jagunevad igas riigis peaaegu ühtlaselt kõigile piirkondadele, nagu selgub diagrammi tulpadest, mis kujutavad pooli iga riigi piirkondadest. Väga suuri erinevusi on ka teistes riikides, kuigi see tuleneb pealinna piirkonna parematest tulemustest võrreldes riigi teiste piirkondadega. Näiteks Prantsusmaal, Portugalis ning enamikus Ida-Euroopa riikides ja Põhjamaades on pealinna naabruses asuvad piirkonnad palju vähem konkurentsivõimelised.

Pealinna piirkondade tugevus peegeldab linnastute suuremat võimekust ühendatud majandusena, mis tõmbab ligi inimkapitali ja ettevõtjaid.

Küsimus seisneb selles, kas need lõhed pealinnade ja riikide ülejäänud osade vahel kasvavad või leidub järelejõudmise märke?

Üldiselt võib RCI erinevate väljaannete lõikes märgata püsivaid lõhesid, kuigi mõnes riigis on järgmisele kohale jäänud piirkonnad hakanud viimastel aastatel järele jõudma.

Pealinna/linnastu lõhede muutuste jälgimine on eriti tähtis ühtekuuluvuspoliitika jaoks, mille põhieesmärk on aidata piirkondadel järele jõuda ja geograafilisi erinevusi vähendada. ■

LISATEAVE

2019. aasta Euroopa piirkondlik konkurentsivõime näitaja terviklik esitlus

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/regional_competitiveness/

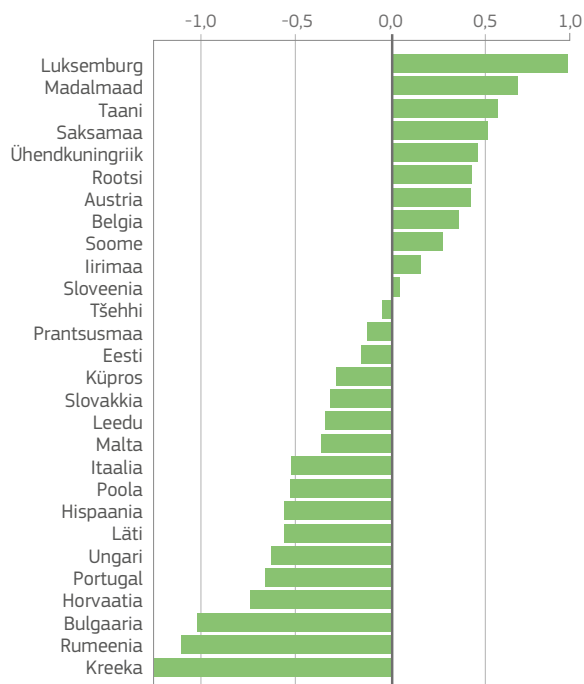
RCI 2019 ülevaade:

<https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/363v-4uq6>

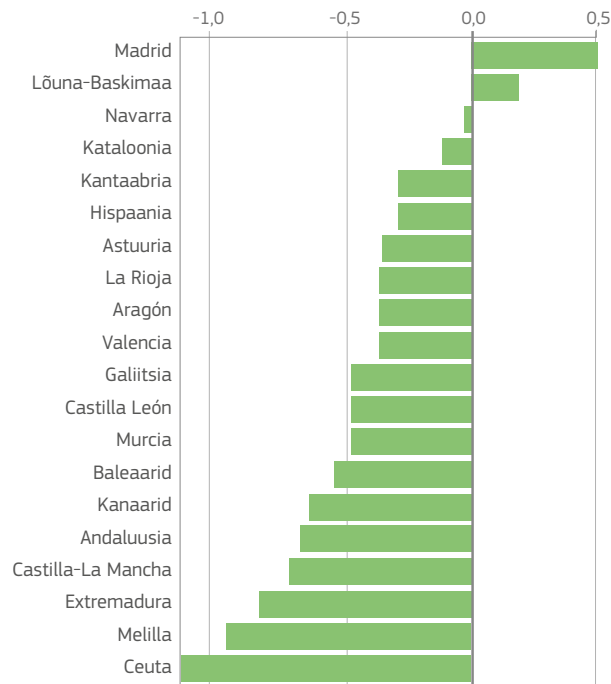
Lisateave Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide avalike andmete kohta: @RegioEvaluation

või #ESIFOpenData Twitteris

RCI lõhe ELi liikmesriikides 2019

RCI lõhe Hispaanias 2013. aastal

Riigiti analüüsi vaatamiseks valige huvipakkuv riik järgmise lingi kaudu avaneva veebilehe mõlemal tulpdiaagrammil ja võrrelge lõhet parimate tulemustega piirkonna (alati diagrammi tipus) ja järgmiste vahel. Näiteks Prantsusmaal lähenevad Alsace ja Rhône-Alpes veidi pealinna piirkonnale Île-de-France. Seevastu Ungaris võib märgata suundumust, et Budapest (Közép Magyarországnak) rebib end aeglaselt lahti riigi ülejäänud osadest, mis teevad jõupingutusi, et sammu pidada.

Interaktiivsetel diagrammidel saate valida huvipakkuva riigi ja võrrelda selle riigi kõigi piirkondade 2013. aasta RCI näitajaid, mis osutavad sotsiaal-majanduslikule olukorrale vahetult enne 2008. aasta majanduskriisi, kõige uuema 2019. aasta RCI näitajatega.

Kas teil on teema, mille üle võiks tulevikus Panorama ANDMEPUNKTIS arutleda?

Kas soovite, et paneksime ESIFi avatud andmeplatvormile konkreetse andmekogumi?

Kui jah, siis palun saatke e-kiri: REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Jälgige vestlusi TWITTERis

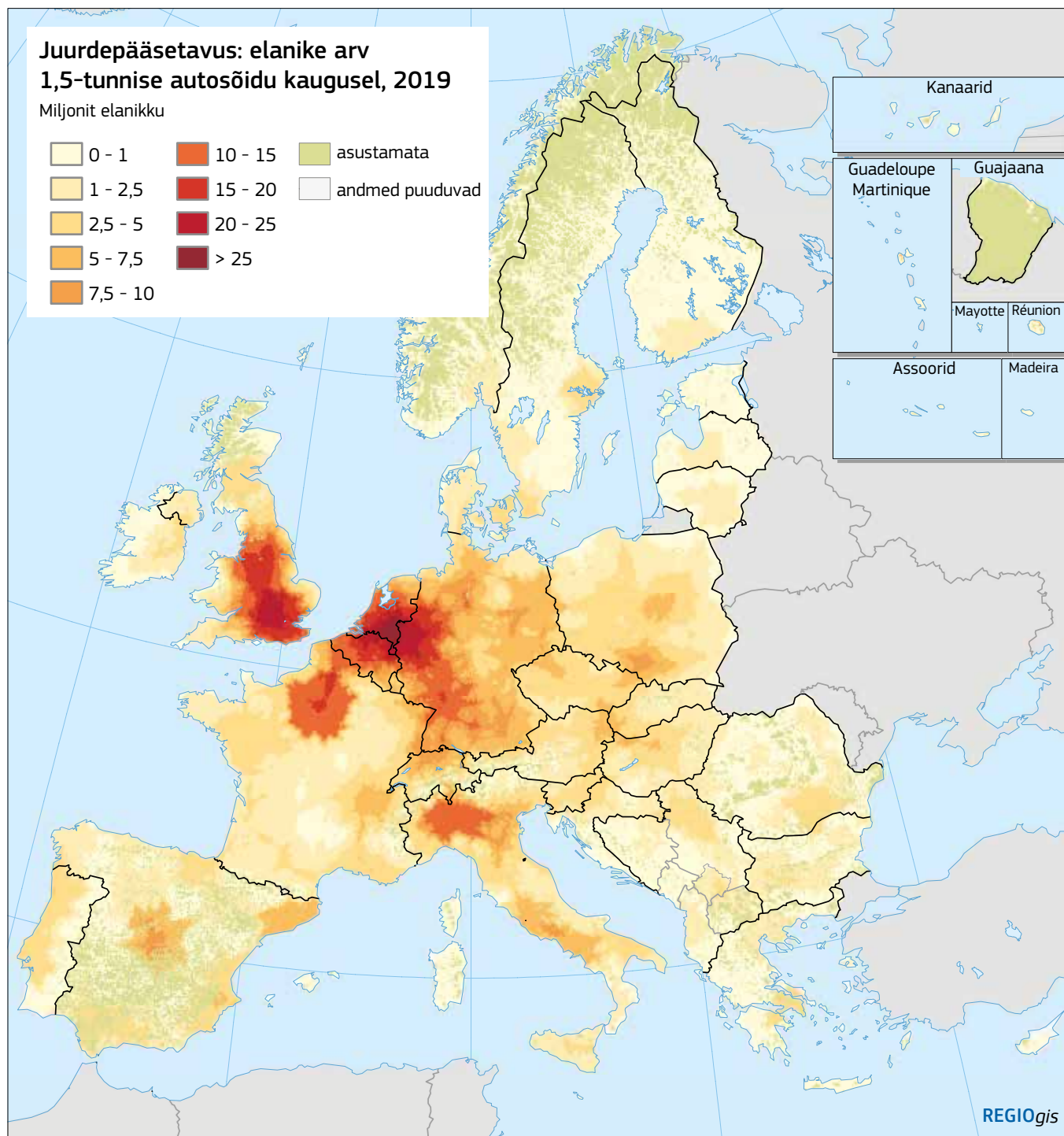
#ESIFOpenData

või tellige meie uudiskiri: http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788

Euroopa juurdepääsetavus maanteede kaudu kaartidel

Järgmine kaart näitab, kui paljude inimesteni saab jõuda 90-minutilise autosõiduga (ummikutega arvestamata). Euroopa pealinnade, suurte linnastute ja suurlinnade juurdepääsetavus on väga kõrgel tasemel. See kõrge tase tuleneb

siiski peamiselt elanike ruumilisest kontsentreerumisest ning palju vähem teedevõrgu kvaliteedist ja kvantiteedist. Kui lähedal elab palju inimesi, võib selle koha juurdepääsetavus olla kõrge ka siis, kui seal on suhteliselt vilets teedevõrk.

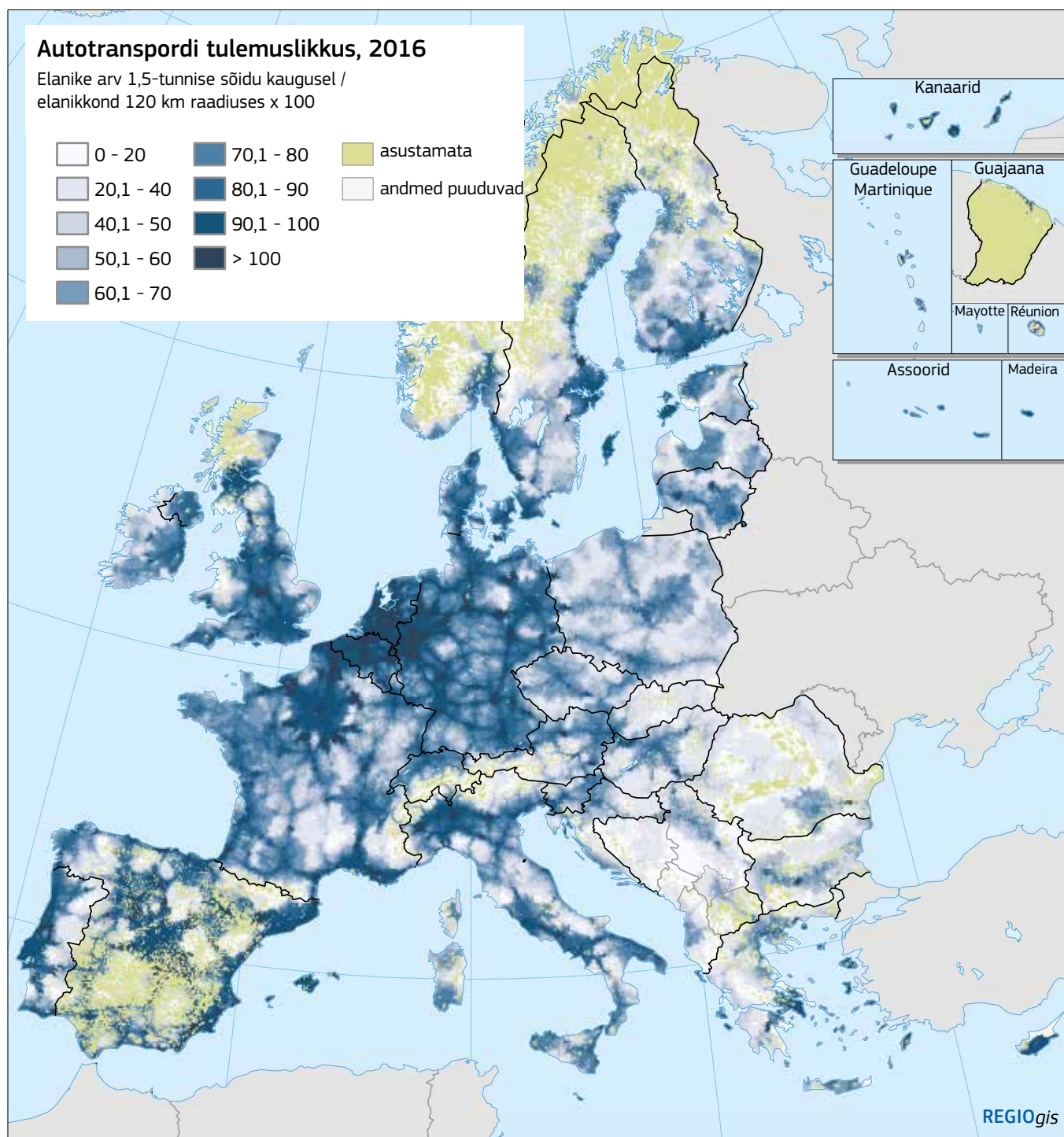
Kaardil on paremini visualiseerimiseks kujutatud 5 x 5 km ruudustiku kaalutud keskmist elanikkonda. Analüüs tehti 1 x 1 km ruudustiku kohta.

Allikad: REGIO-GIS, Eurostat, JRC, TomTom, IGN-F

Et teha kindlaks hea teedevõrguga kohti, vaadake järgmiselt kaardilt, mis kohtades saavad inimesed hõlpsalt lähikonna elanikeni jõuda. Hinne 100 või suurem on väga hea. See tähendab, et 90-minutilise autosõiduga saab jõuda vähemalt sama arvu inimesteni kui 120 km raadiusega alal on elanikke. Sellel kaardil tuleb selgelt esile Lääne-Euroopa põhimaanteed võrgustik. ELI

idapoolses osas on maanteevõrgu tulemuslikkus palju madalam, isegi pealinnade ja peamiste linnade ümbruses. Üldiselt on maapiirkondades maanteetranspordi tulemuslikkus madalam, hoolimata maanteevõrgu palju suuremast pikkusest elaniku kohta võrreldes linnadega. Maapiirkondades on elanikkonna hajususe tõttu kiirteede juurdepääsu loomine väga kallis. ■

Kaardil on paremini visualiseerimiseks kujutatud 5 x 5 km ruudustiku kaalutud keskmist elanikkonda.

Analüüs tehti 1 x 1 km ruudustiku kohta.

Allikad: REGIO-GIS, Eurostat, JRC, TomTom, IGN-F

„Interreg Volunteer Youth“

Tänapäevane raudteeliin ümbert Etna mäe edeneb graafiku kohaselt

Tänapäeval võib veel mitmes piirkonnas leida püsivaid probleeme, nagu piisavate ja uuenduslike avalike teenuste puudus. Tuleb tunnistada, et enamasti ei suuda ELi liikmesriigid kõrvaldada oma piirkondades esinevaid mahukaid puudusi, eriti lähenemisküsimustes, nagu Sitsiilias.

See tõttu seisneb küsimus selles, mida saab teha nende raskete probleemide lahendamiseks? Vastuseks on ühtekuuluvuspoliitika toetamine ja tugevdamine. Selle poliitika tähtsust rõhutas ka regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi algatus „EL minu piirkonnas“, mis toob esile ja tutvustab Euroopa Komisjoni kõige silmapaistvamaid projekte, nagu Circumetnea raudteeliin (ehitati 1890) ümbert Itaalia suuruselt seitsmenda linna Catania.

See projekt oli 2014.–2020. aasta programmitöö perioodil Itaalias üks asjakohasemaid, kestlikumaid, tõhusamaid ja uuenduslikumaid projekte. Samuti eraldati kuni 478 miljonit eurot, et ehitada kaheksa uut jaama: San Domenico, Vittorio Emanuele, Palestro, San Leone, Verrazzano, Librino, Santa Maria Goretti ja Lennujaama.

Laienduse tulemusel saavad üliõpilased, töötajad ja turistid lihtsamalt ringi liikuda ja lennujaamast linna keskusse jõuda, kuigi reisijate arv aastas on märkimisväärselt suurenenud – viie miljonini (2018. aastal registreeriti 600 000). See tähendab ka CO₂ heite vähenemist, sest peale muude põhjuste ei kasuta rongisõitjad enam nii sageli oma autosid.

Ei tohi unustada, et see projekt on tähtis ka seoses arukate spetsialiseerumisaladega. Catania linn on hiljaaegu kannatanud säästude puudumise tõttu.

Lisaks oli Circumetnea raudteeliin ka üks projektidest, mida rahastati Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) kaudu programmitöö perioodil 2007–2013. 7. septembril 2007 alanud Sitsiilia piirkondliku rakenduskava alusel ehitati neli raudteelõiku: Galatea-Giovanni XIII, Giovanni XIII-Stesicoro, Borgo-Nesima ja Nesima-Misterbianco Centro.

Kogu projekt on hästi kooskõlas ühtekuuluvuspoliitikaga, mille eesmärk on aidata ELi kodanikel tunda suuremat lähedust, vähendades neid eraldavaid vahemaid. ■

Danilo Distefano on osalenud vabatahtlikuna algatuse „Interreg Volunteer Youth“ (IVY) Interregi Läänemere lõunapiirkonna programmi ühissekretariaadis.

PROJEKTID

TEEKOND AJAS TAGASI
MÖÖDA TEID JA RAUDTEID

**INVESTEERINGUTE
SUMMA
11 332 552 EUROT**

**EL-I TOETUS
7 199 455 EUROT**

Tänu kahele täiendavale projektile arendatakse Tšehhis Kopřivnice maailmakuulsa Tatra autotöös- tuse peakorteris ainulaadset muuseumikompleksi.

2019. aastal alustati kuulsa kaubamärgi kahe näituse täiendamise ja laiendamise ettevõtte kasutuseta valukoja hoone muutmist tänapäeva tipptasemel muuseumiks. Projekti põhieesmärk oli näidata põhjalikku sõiduki-kollektsiooni, mis annab keerukate, visuaalselt atraktiivsete ja interaktiivsete väljapanekutega ülevaate Tatra ajaloo ja autotööstuse arengust

Tšehhi vanima ja kogu maailma vanuselt kolmanda autotootja lugu ulatub aastasse 1850 ning seda loetakse Tšehhi tööstuse üheks kroonijuveeliks. Praeguse Tatra tehnikamuuseumi külalastajad saavad vaadata kõige esimest 1897. aastal toodetud sõiduautot Präsident, mis oli esimene hobuste asemel mootori jõul liikuv vanker.

Muuseumil ei olnud siiski piisavalt ruumi kogu kollektsiooni näitamiseks ja seepärast tuli osa eksponaatidest laos hoida.

Tatra sõidukimuuseumi projekt

Uus Tatra sõidukimuuseumi projekt seadis eesmärgiks see probleem lahendada (investeeringute kogusumma 6,7 miljonit eurot). Morava-Sileesia piirkonna valitsuse juhtimisel loodi Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) 4 miljoni euro suuruse toetuse abil uued ruumid, mis asuvad nüüd samal territooriumil endises valukojas ja laoruumides ning need on kavas avada 2021. aasta.

Lisaks 60 ainulaadsele eksponaadile näevad külastajad 70 vanasõidukit, eriti veokeid, mille annetasid muuseumile ettevõtte Tatra Trucks omanikud, ja erieksponaate, mis tutvustavad mootorite tööpõhimõtteid.

Slovenska Strela

Tatra Trucks sai 2018. aasta jaanuaris ka Euroopa toetuse projektile, millega taheti rekonstrueerida Tšehhi riikliku kultuuripärandi mälestis – mootorrong Tatra T 68, mida nimetatakse ka Slovaki Raketiks. Rong seisis 2018. aasta suveni Kopřivnice tehnikamuuseumi ees, kuid ilmastiku eest kaitseta rong hakkas lagunema.

Ettevõtte Tatra Trucks otsustas Slovaki Raketi rekonstrueerida ja rajada sellele täiesti uue eksponeerimisala Tatra sõidukimuuseumi uute näituseruumide kõrval.

Slovaki Raketi rekonstrueerimisprojekti kogumaksumus koos eksponeerimisala ehitusega on hinnanguliselt 4,6 miljonit eurot, millest ligi 3,1 miljonit eurot on Euroopa fondide panus ja ülejäänud katab Tatra Trucks.

Slovaki Raketi restaureerimine algas mitu kuud tagasi. Selle töökorda seadmiseks on vaja põhjalikku remonti. Tööd peaksid valmis saama aastaga ja seejärel sõidutatakse rong uuele eksponeerimisplatsile. Hea ilmaga viiakse see välja ja eristel juhitudel võib see isegi Kopřivnice raudteel sõita. ■

LISATEAVE

<https://www.tatramuseum.cz/index.php?r=5&idj=2>
<http://slovenska-strela.cz/en-GB>

PROJEKTID

DIGITEHNOLOOGIAD PARANDAVAD HISPAANIA RIIKLIKU TERVISHOIDU

INVESTEERINGUTE
SUMMA
33 471 081 EUROT

EL-I TOETUS
23 402 419 EUROT

Tervishoiu ja sotsiaalse heaolu programm (SBS) tugevdas IKT rakendamist Hispaania riiklikus tervishoiusüsteemis. Programmi eesmärk oli muuta peamised elektroonsed teenused kodanikele ja tervishoiuteenuste osutajatele koostalitlusvõimeliseks ja tõhusamaks. ERFi toetusel aitab projekt inimestel saada juurdepääsu tähtsatele tervishoiuteenustele kogu riigis, mitte ainult oma elukohas.

Programm SBS hõlbustas digitaalsete retseptide ja haiguslugude tõhusat jagamist deentraliseeritud ehitusega Hispaania riiklikus tervishoiusüsteemis. Samuti hinnati kasutajate teabesüsteeme tervishoius.

Digitaalse retsepti teenuse kasutuselevõtmine võimaldab kõigil Hispaania kodanikel saada retseptiravimeid riigi igast apteegist. See on eriti kasulik puhkusel või reisil viibivatele inimestele, et nad ei peaks ravi katkestama. Eelmine süsteem võimaldas retsepte ja ravimeid saada ainult oma elukoha piirkonnas. Digitaalse retsepti teenust rakendatakse kõigis Hispaania esmatasandi meditsiinikeskustes, mida on kokku 13 000, ja riigi 21 000 apteegis.

Digitaalsete haiguslugude rakendamine kogu riigis võimaldab andmevahetust Hispaania kõigi 17 piirkonna (autonoomse kogukonna) ning Hispaania kahe autonoomse linna (Ceuta ja Melilla) vahel. Tervishoiutöötajad ja arstid näevad nüüd kõigi inimeste haiguslugusid ning see aitab anda tõhusat arstiabi kõikjal kogu riigis. Peale selle saavad patsiendid kasutada turvalist isikutuvastussüsteemi, et oma haiguslugu vaadata, seda alla laadida ja näha, kes on veel seda vaadanud.

Selle projektiga parandati ka tervishoiuteenuste kasutajate identifitseerimissüsteemi ajakohaste ja elutähtsate turvameetmete rakendamisega. Need muudatused kaitsevad andmete konfidentsiaalsust arstide, apteekrite ja patsientide isiku tuvastamise teel.

Kõigil Hispaania kodanikel (46,5 miljonit inimest) on nüüd tervisekaardid, mille abil nad saavad digiteenuseid kasutada.

Põhitaristu

Muudatuste tegemiseks viidi ellu mitmeid töid. Tervishoiutöötajad said vajalikud seadmed, sealhulgas suure eraldusvõimega ekraanid ja tööjaamad. Haiglatesse paigaldati andmete töötlemise ja säilitamise ning juhtmeta ühenduse taristu. Lisaks arendati tarkvara haiguslugude koostalitlusvõime, haldamise, digitaliseerimise ja arhiveerimise parandamiseks Hispaania tervishoiusüsteemis.

Samal ajal aitas sertide säilitamise ja autentimise tsentraliseeritud süsteemide ning tervishoiutöötajate elektroonsed allkirja kasutusele võtmine täita projekti digitaalse turvalisuse nõudeid.

LISATEAVE

<http://www.red.es>

PROJEKTID

TEHISNINA KONTROLLIB
PAKENDATUD TOIDU VÄRS-
KUST

**INVESTEERINGUTE
SUMMA
2013 200 EUROT**

**EL-I TOETUS
1 006 600 EUROT**

Belgia ja Prantsusmaa teadlasi ja toidusektori ettevõtjaid ühendava piiriülese projekti raames arendatakse uut kulutõhusat moodust pakendatud toidu värskuse kontrollimiseks. Selle eesmärk on vähendada toidujäätmeid, andes tootjatele ja tarbijatele täpsema hinnangu toote säilivusaja kohta.

Euroopa Regionaalarengu Fondi rahastatava projekti TERAFOOD eesmärk on töötada välja kaubanduslik andur, milles rakendatakse nn terahertsit tehnikat. Selle põhimõtteks on kasutada mitteioniseerivat elektromagnetkiirgust, mis reageerib toidu riknemisel tekkivate mikrogaasidega. Projektirühm tahab panna uue anduri toidu pakendi sisse, et sellega saadava täpse mõõtmistulemuse abil ei peaks tarbijad viskama ära veel söömiskõlblikku toitu.

Jäätmeid tekib kogu toidu tootmisahelas alates töötlemisest kuni lõpptarbijani. Ligi pool nendest jäätmetest tekib siiski ainuüksi töötlemisjärgus, peamiselt pakendatud toidu valmistamisel.

Praegu toimub pakendatud toidu värskuse kontrollimine nii, et tootjad võtavad oma tootmisliinidelt korrapäraselt juhuslikke proove. Vastuvõetava ohutusvaru tagamiseks kiputakse selle meetodiga kõlblikkusaega lühendama, mis tekitab tarbetuid jäätmeid töötlemise ja kauplustes säilitamise ajal ning kodus. Proovide võtmine ja analüüsimine võib tootjatele tekitada ka märkimisväärseid rahalisi kulusi.

TERAFOOD töötab täpsemat ja mitteinvasiivset hindamist reaalaajas. Projektis arendatav andur jälgib toote loomuliku riknemise käigus tekkivaid biomarkereid ning seda saab kasu-

tada kogu tootmise ja turustamise protsessi jooksul. Iga anduriga varustatud pakend on täielikult jälgitav ning puudusi saab kindlaks teha toote olelusringi mis tahes punktis.

Tuvastamine toimub lenduvate orgaaniliste ühendite mõõtmise teel pakendis. Anduri täpsus on üle ühe osakese miljoni kohta ja seetõttu võib see aidata ka suurendada tarbijate usaldust toidu tootmisahela vastu.

Andurit katsetatakse

Praeguseks on projektirühm välja töötanud ja valmistanud esimese põlvkonna anduri, mida nüüd kontrollitakse ja katsetatakse. Anduri tööpõhimõte on ka patendiga kaitstud. Samuti loodi turvaline veebiplatvorm, kuhu projekti partnerid saavad uurimise käigus kogunenud teavet üles laadida.

Projekti TERAFOOD esitleti Prantsusmaal Dunkerque'i Ülikoolis 2017. aasta juunis üritusel THz Days, mis toimus üheksandat korda. Jaanuaris 2019 toimus Belgias Genti Ülikooli loodusteaduskonna fotoonika uurimisrühma ruumides valdkondlik tutvustav seminar.

2020. aasta veebruaris toimuva järgmise seminari korraldab projekti koordinaator elektroonika, mikroelektroonika ja nanotehnoloogia instituut Villeneuve d'Ascq'i linnas Prantsusmaal. 2020. aasta lõpus tutvustatakse uut andurit kahel esitlusseminaril ja projekti lõppüritus leiab aset 2021. aasta kevadel. ■

LISATEAVE

<https://terafood.iemn.fr/>

PROJEKTID

KANALITE RENOVEERIMINE VÄHENDAB ÜLEUJUTUSTE OHTU UNGARIS JA SERBIAS

INVESTEERINGUTE
SUMMA
8 699 537 EUROT

EL-I TOETUS
7 394 607 EUROT

ELi rahastatava projektiga BABECA taastatakse Ungarit ja Serbiat läbiv kanalivõrk, et vähendada üleujutuste ohtu ja parandada vee kvaliteeti mõlemal pool piiri.

Kokku 44,8 km pikkune Baja-Bez다니 kanal (32,2 km Ungaris, 10,6 km Serbias ja 2 km mööda piiri) on ajalooliselt tähtis kaubatee Doonau jõel. Praegu kasutatakse seda peamiselt põllumajandusliku niisutuse, spordi ja ajaviite eesmärgil, kuid hooldamata jätmise tõttu on see viimastel aastatel hakanud lagunema.

Interregi ühinemiseelse abi rahastamisvahendi toetust kasutatakse kanali renoveerimiseks ja edaspidiseks hoolduseks, millest saavad kasu ligikaudu 110 000 inimest. Uued üleujutuste vastased meetmed toetavad ka Doonau jõe tähtsust üleujutuste eest kaitsmisel, sest see asub kanalitest allavoolu ja sinna voolab sisemaa mägedelt valguv vihmavesi.

Projekti käigus tehtavad tööd vähendavad pudelikaelu kanalivõrgus ning muudavad Ungaris ja Serbias veeteedel reisimise lihtsamaks. Piiriülene koostöö toetab ka kohalikku turismi kanali ääres.

Kanali puhastustööd

Ungaris süvendatakse 5600 meetrit kanalit, et puhastada see umbrohest ja muust veevoolu takistavast materjalist. Muda kogunemise tõttu hinnati varem vee kvaliteeti halvaks. BABECA aitab puhastada vett prahist, ehitades kolme kohta ajupuude eemaldamise platvorme ja paadisildu.

Serbias rekonstrueeritakse kaks lüüsi (rajatist, mille abil saab tõsta ja langetada veesõidukeid erineval tasapinnal asuvatel kanalilõikudel), et need toimiks ohutult. Bezdanil lüüsi ei ole halva seisukorra tõttu kasutatud 1995. aastast, aga Šebešfoki lüüs ja lüüsiväravad ei saanudki valmis.

Projekti eesmärk on tagada kanali pikaajaline kestlik kasutamine ning Serbia ja Ungari asuvad seda edaspidi koostöös haldama. Vee kvaliteedi paranemine taastab kanali veeorganismi, sealhulgas kalu ja putukaid, aga piiriülene koostöö toetab ka veesõidukite ehitamist Bezdanil laevatehases ja turismi kogu piirkonnas. ■

LISATEAVE

<http://www.babeca.eu/app/>

ÜRITUSTE KAVA

6. VEEBRUAR

Brüssel (BE)

Kõrgetasemeline konverents „Kodanike kaasamine heade juhtimistavade rakendamiseks ühtekuuluvuspoliitikas“

24.–25. MÄRTS

Brüssel (BE)

Äärepoolseimate piirkondade foorum 2020 „Üheskoos kestliku tuleviku nimel“

12.–15. OKTOOBER

Brüssel (BE)

Euroopa piirkondade ja linnade nädal

ÕIGUSTEAVE

Euroopa Komisjon ega ükski tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes esitatud teabe kasutamise eest.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2020

PDF: ISSN 1725-8200 KN-LR-19-071-ET-N

© Euroopa Liit, 2020

Uuesti kasutamine on lubatud tingimusel, et viidatakse allikale.

Euroopa Komisjoni dokumentide uuestikasutuspoliitika on reguleeritud otsusega 2011/833/EL (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39).

Et kasutada või reprodutseerida fotosid või muud materjali, mille autoriõigus ei kuulu ELile, tuleb taotleda luba otse autoriõiguse valdajatelt.

Printed by Bietlot in Belgium

Käesolev ajakiri on trükitud bulgaaria, hispaania, inglise, itaalia, kreeka, poola, prantsuse, rumeenia ja saksa keeles ümbertööteldud paberile. Elektronilisel kujul on see saadaval 22 keeles aadressil http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/panorama-magazine/

Väljaande sisu koostamine lõpetati jaanuaris 2020.

FOTOD (LK)

Kaas: © iStock/AndresGarciaM

Lk 3: © Euroopa Liit

Lk 8: © Alex Pavilj Atklasana

Lk 9: © BestMedGrape

Lk 10: © Waste Free Rivers for a Clean Black Sea

Lk 11: © Port of Haminakotka

Lk 13, 14, 15: © European Union / David Plas

Lk 18: © Autoridade de Gestão do COMPETE 2020

Lk 20: © POSEUR Managing authority

Lk 22: © POSEUR

Lk 23: © POSEUR

Lk 24: Foto 1 © Green Urban Living; foto 2 © TMG; foto 3 © AORP; foto 4 © TENOWA

Lk 26: © CCDR LVT

Lk 27: © META Group

Lk 28: © Euroopa Liit

Lk 29: © Euroopa Liit

Lk 30: © Euroopa Liit

Lk 31: © Euroopa Liit

Lk 32: © Euroopa Liit

Lk 35: © iStock / Juan Carlos Hernández Hernández

Lk 36: © iStock/MarioGuti

Lk 42: © iStock/labsas

Lk 43: © Museum Tatra

Lk 44: © iStock / SDI Productions

Lk 45: © iStock/hedgehog94

Lk 46: © iStock / Baja-Bezdan Canal

PÜSIGE LIINIL

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

[@EUinmyregion](https://twitter.com/EUinmyregion)

[EUinmyregion](https://www.facebook.com/EUinmyregion)

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

[EUinmyregion](https://www.youtube.com/EUinmyregion)

[euinmyregion](https://www.instagram.com/euinmyregion)

ec.europa.eu/commission/2019-2024/ferreira_en
[@ElisaFerreiraEC](https://twitter.com/ElisaFerreiraEC)

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus

Euroopa Komisjon
Regionaal- ja linnapoliitika peadirektooraat
Teabevahetus – Agnès Monfret
Avenue de Beaulieu/Beaulieulaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
E-post: regio-panorama@ec.europa.eu